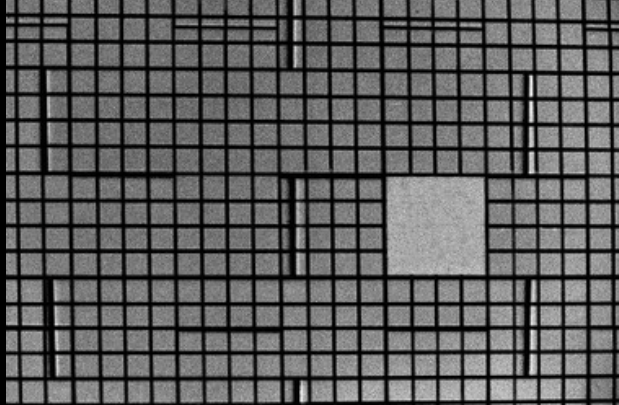

GÖRENCE

AYLIK E-DERGİ

SANAT VE FELSEFE İLE
DÜŞÜNMEK

- *Fotoğraf*
- *Sinema*
- *Müzik*
- *Şiir*
- *Mitoloji*
- *Tarih*
- *Video*
- *Sergiler*
- *Haberler*

SAYI 36

Ağustos 2025

GÖRENCE E-DERĞİ

Genel Yayın Yönetmeni

PROF. DR. SALİH FEHMİ KATIRCIOĞLU

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

DR. ECZ. YELDA AKILLIGÖZ

Düzeltili

DR. ECZ. YELDA AKILLIGÖZ

Sayfa Tasarım / Dizgi

DR. ECZ. YELDA AKILLIGÖZ

Yayın, Yönetim ve Yazışma Adresi

Tel : +90 5469383878

E-posta : soyutfoto@gmail.com

Web Site : www.imgezen.com

GÖRENCE E-Dergi, sanal ortamda aylık olarak yayımlanmaktadır. Dergi, Basın-Yayın yasalarına uyar.

GÖRENCE E-Dergi'de yer alan yazı, görsel ve sesli içerikten sahipleri sorumludur.

Her hakkı saklıdır. Bu Dergide yer alan içeriğin tümü veya bir bölümü, izin alınmadan ve kaynak gösterilmeden çeviri ya da orijinal haliyle yayımlanamaz.

Dizgi Tarihi : 14.08.2025

Kapak fotoğrafı, Prof. Dr. Salih Fehmi Katircioğlu'na aittir.

www.imgezen.com

GÖRENCE E-DERĞİ

İÇİNDEKİLER

04

ÖN SÖZ

05

MITOLOJİDE HIPPOCAMPUS

Prof. Dr. Salih Fehmi Katırcıoğlu

09

TEMA VAKFI KURUCU ORTAĞI
ALİ NİHAT GÖKYİĞİT İLE SÖYLEŞİ*Şahver Kaya Karasüleymanoğlu*

22

GRÖNLAND'DAN FOTOĞRAFLAR

Bilal Hussain

28

SALVADOR DALİ VE FİLM SENARYOSU

Dr. Ecz. Yelda Akıllıgöz

31

VENEDİK GEZİ NOTLARI

Özlem İleri

42

KÖY ENSTİTÜLERİNİN KUSURLARINI BANA VERİN;
BAŞARILARI SİZİN OLSUN*Prof. Dr. Zühre Şentürk*

45

BİR FOTOĞRAF (DİJİTAL) BİR YORUM

Farshad Ghadiani

46

PATAGONYA MANZARA FOTOĞRAFLARI

Halil Sarıışık

55

"Bİ BAKTIM HEYKEL YAPIYORUM"

Turhan KA.

60

YEMEK FOTOĞRAFLARI

Prof. Dr. Sefa Çeliksap

66

"OLAĞANÜSTÜ GERÇEKÇİLİK"
HEYKEL ÇALIŞMALARI*Erçin Gül*

69

YAZI / ŞİİR

*Asuman Figen Tümer**Ateş Ali Çalış**Banu Duman**Fazilet Kırtay**Uzm. Dr. Gülin Elif**Işıl Boyacıoğlu**İlkiz Çolak**Prof. Dr. Kadri Yamaç**Yrd.Doç.Dr. Meltem Özipek**Dr. Murat Aydın**Özcan Kekeç**Prof. Dr. S. Fehmi Katırcıoğlu**Serenad Altan**Tekin Deniz**Yılmaz Altınok**Yusuf Çotuksöken**Zeliha Altındal*

87

DERGİ, KİTAP, YAZAR / ANKARA'DA SANAT

*Prof. Dr. Sanem Yazıcıoğlu**Edmund Husserl*

88

SANAT DÜNYASI / VEFAT

ÖN SÖZ

Değerli fotoğraf dostları,

Fotoğrafın orman yangınlarıyla dolu günlerinde, dostlarımızın aramızdan ayrılmasıyla duyduğumuz yürek yanığı birbirine karışıyor. Fotoğrafçı, fotoğrafın konusu oluyor. Ölüm ve yaşamın dayanılmaz sarmalında bu acıya da dayanalım diyerek yolumuza devam ediyoruz. Yorgun, üzgün ulusal ve uluslararası bağlamda düşünceliyiz. Fotoğrafın ne greni ne kompozisyonu ne görsel katmanları duyumsadığımız hisleri imgeye dönüştüremiyor. Kim bilir belki de siyah beyaz soyut bu derde çare olur. Depremler oluyor ülkemde çığlık çığlığayız görüntümüz yok.

Fotoğraf teknolojisi giderek sayısal fotoğrafçı isteyerek ya da istemeyerek fotoğraf programlarının tutsağı oldukça plastik değerlerin imgesel olmaktan uzak sığ kompozisyonlara ulaşmaktayız. Doğal olanı yakalamak gerçeğin gerçeğini alımlayıcılara yansıtmak zorunda. Fotoğrafçı sanal dünyaların dışına taşarak asıl olanı yakalamak ve gerçeği ile yüzleşmek zorunda. Fotoğraf sonuna kadar fotoğraf gerçeği yakalamak bizim şiyarımız.

Bu vesileyle eksilmeyen sevgiyle tarihe geçecek bir zafer kazanan ve bu zaferi gururla kutlamamıza olanak sağlayan Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarını her gün artan sevgiyle saygıyla selamlıyoruz.

19 Ağustos Dünya Fotoğrafçılar Günü kutlu olsun.

Prof. Dr. Salih Fehmi KATIRCIOĞLU

Prof. Dr. Salih Fehmi KATIRCIOĞLU*

MİTOLOJİDE HİPPOCAMPUS

Eski Yunanca: ἵπποκᾶμπος hippokampos, ἵππος, 'at' ve κάμπος, 'deniz canavarı' kelimelerinden gelir), Etrüsk, Yunan, Fenike, Pikt ve Roma mitolojilerinde adı geçen mitolojik bir yaratıktır (isminin kökeni açıkça Yunan'a dayanır). Genellikle üst gövdesi bir atın, alt gövdesi ise bir balığın gövdesine sahip olarak tasvir edilir.

Mitoloji

MÖ 4. yüzyıl civarında Sur'da basılan sikkeler, koruyucu tanrı Melqart'ı yunuslarla birlikte kanatlı bir denizatlısının üzerinde gösterir. Aynı döneme ait Byblos sikkeleri, bir denizatının bir kadırganın altına daldığını göstermektedir. MÖ 6. yüzyıla tarihlenen, Küçük Asya'daki Lidya Krallığı'na ait bir definede altın bir denizatlısı keşfedilmiştir.

Yunus ve deniz canavarı, MS 2. yüzyılın sonlarında Roma katakomplarındaki Hıristiyan sanat eserinde. Romalı Hıristiyanlar tarafından çizilen deniz canavarı bir hipokampüse benziyor.

[https://en-m-wikipedia-org.translate.google/wiki/Hippocampus_\(mythology\)?
_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=tr&_x_tr_hl=tr&_x_tr_pto=tc](https://en-m-wikipedia-org.translate.google/wiki/Hippocampus_(mythology)?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=tr&_x_tr_hl=tr&_x_tr_pto=tc) (Erişim 14.8.2025)

Yunan ve Roma

Kapaklı pişmiş toprak çan krater (karıştırma kabı), MÖ 5. yüzyıl sonları İlyada'da Homeros, atların, depremlerin ve okyanusların tanrısı Poseidon'u, pirinç toynaklı atların çektiği bir arabayı okyanus yüzeyinde sürerken tasvir eder. Benzer şekilde, Rodoslu Apollonius, Poseidon'un atının denizden çıkıp Libya kumları üzerinde dörtmala koştuğunu anlatır. Bu, Gaius Valerius Flaccus'un Argonautica'sındaki "iki (çatal) toynaklı" hipokampüslerle karşılaştırılabilir: "Orion, babasının dizginlerini kavradığında, iki toynaklı atlarının homurdanmasıyla denizi kabartır." Ancak Helenistik ve Roma tasvirlerinde Poseidon, genellikle hipokampüslerin çektiği bir "deniz arabası" sürer. Dolayısıyla, hipokampüsler hem antik tasvirlerde hem de Neptün'ün yukarıdaki nişinden incelediği gibi, Roma'daki 18. yüzyıl Trevi Çeşmesi'nin suları gibi çok daha modern tasvirlerde bu tanrıyla spor yaparlar.

Aquae Sulis (Hamam) kaplıcalarındaki Roma mozağında hipokampüs hem tatlı hem de tuzlu suda hipokampüslerin görülmesi, modern bir izleyici kitlesi için mantık dışıdır, ancak antik bir izleyici kitlesi için aynı şey geçerli değildir. Çünkü Yunan doğal hidrolojik döngü kavramı, atmosferik suyun yoğunlaşmasını yeraltı su seviyesini yenilemek için yağış olarak hesaba katmaz, bunun yerine deniz sularının geniş mağaralar ve akiferler aracılığıyla karaya geri aktığını, kaynaklarda tazelenerek yükseldiğini hayal ederdi.

Bu nedenle, Achaea kıyı ovasındaki Helike'de bir tapınağın, Boeotia Helikon'unun kutsal kaynağı olan Poseidon Helikonios'a veya "Helikon'un Poseidon'u"na adanması doğaldı. Bir deprem şehri aniden sular altında bıraktığında, tapınağın bronz Poseidon'u, hipokampüslerle birlikte balıkçıların ağlarına takılmaya devam etti. Benzer şekilde, hipokampus, günümüz İngiltere'sinin Bath kentindeki Aquae Sulis'te görülen gibi, Roma kaplıcaları ve hamamlarındaki mozaikler için uygun bir dekorasyon olarak kabul edilirdi.

MS 2. yüzyılın sonlarında Roma katakomplarındaki Hristiyan sanat eserlerinden Yunus ve deniz canavarı. Romalı Hristiyanlar tarafından çizilen deniz canavarı bir hipokampusu benzetmektedir.

Romalı bir müşteri tarafından Korint'teki Poseidon tapınağına eklenen yaldızlı bronz ve fildişinden oluşan ayrıntılı heykel programında yer alan Poseidon'un atlarının hipokampus olması muhtemeldir; daha sonra Romalılaştırılmış Yunan coğrafyacı Pausanias, MS 2. yüzyılda bu zengin topluluğu şöyle tanımlamıştır (Yunanistan Coğrafyası ii.1.7-8).

Çok büyük olmayan tapınağın üzerinde bronz Tritonlar durmaktadır. Ön tapınakta, ikisi Poseidon'a, üçte biri Amphitrite'ye ve yine bronzdan yapılmış bir Deniz'e ait heykeller bulunur. İçerideki adaklar, zamanımızda Herodes Atticus tarafından adanmıştır: toynakları hariç yaldızlı dört at ve atların yanında, belden aşağısı fildişinden iki altın Triton. Arabanın üzerinde Amphitrite ve Poseidon durur ve bir

yunusun üzerinde dik duran çocuk Palaemon vardır. Bunlar da fildişi ve altından yapılmıştır. Arabanın işlendiği kaidenin ortasında, genç Afrodit'i tutan bir Deniz ve her iki yanında Nereidler adı verilen periler bulunur.

Etrüsk

Hipokampüsler, Etrüsk medeniyetinin ilk Doğu evresinde ortaya çıkar: Etrüsk mezar duvar resimlerinde ve kabartmalarında bir tema olarak kalırlar ve bazen Trevi Çeşmesi'nde olduğu gibi kanatlarla donatılırlar. Katharine Shepard, temada Etrüsklerin öteki dünyaya deniz yolculuğu inancını buldu.

Pikt

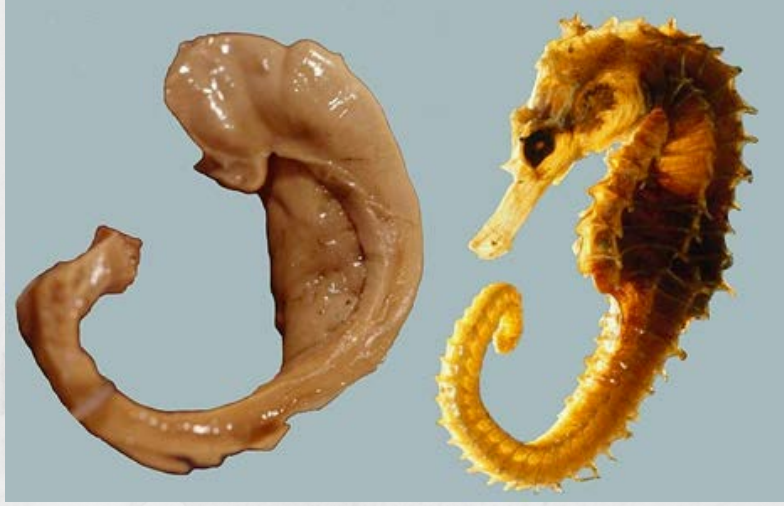
Denizati, İskoçya'daki Pikt taş oymalarında da görülür. Oymanın sembolizmi ("Pikt Canavarı" veya "Kelpie" olarak da bilinir) bilinmemektedir. Roma denizati tasvirlerine benzese de aynı olmasa da, bu tasvirin Romalılar tarafından getirilen tasvirlerden mi kaynaklandığı yoksa daha önceki Pikt mitolojisinde mi yer aldığı belirsizdir.

Orta Çağ, Rönesans ve Modern

Orta Çağ armalarındaki "denizati", yarı at yarı balık olan efsanevi bir yaratıktı ve daha sonraki armalardaki hipokampusla karıştırılmamalıdır. Doğal bir denizatiydi. Efsanevi hipokamp, özellikle Rönesans'tan beri, çoğunlukla denizcilikle ilgili kişilerin ve yerlerin armalarında bir arma olarak kullanılmıştır. Ancak, bir arma içinde, hipokamp ve hipokamp terimleri artık denizati adı verilen gerçek hayvanı, denizati ve denizati terimleri ise mitolojik yaratığı ifade etmektedir. Yukarıda bahsedilen balık melezleri daha az sıklıkla görülmektedir. Görünüşte, arma denizati, bir atın başı ve boynuna, bir balığın kuyruğuna ve ön toynaklarının yerine perdeli pençelere sahip olarak tasvir edilmiştir. Yelesi bir atın yelesi olabilir veya ek bir yüzgeçle değiştirilmiş olabilir. Denizatları kanatlı olarak tasvir edilebilir ve boynuzlu kanatlı denizatları, 2018'de İskoçya'nın arma otoritesinin başı olan Lord Lyon Arması Kralı tarafından Sir Sean Connery'ye verilen armaların bir parçasıydı. Triton ve Trevi Çeşmesi, Roma'daki kanatlı bir denizati Denizati, Rönesans ve Barok sanatında da yaygın bir imgedir; örneğin, 1732 tarihli Trevi Çeşmesi'nde.

Kanatlı bir denizati, Air France'ın 1933'teki kuruluşundan bu yana (selefi Air Orient'ten miras alınmıştır) bir sembol olarak kullanılmıştır; bugün Air France uçaklarının motor kaputlarında yer almaktadır.

Bronz denizatları, İrlanda'nın Leinster eyaletine bağlı Dublin kentinde, Henry Grattan heykelinin yanındaki sokak lambalarında ve Grattan Köprüsü'nde görülür. İngiliz futbol kulübü Newcastle United'ın arması üzerinde iki denizati denizati tasvir edilmiştir. Bunlar, ortadaki kalkanın solunda ve sağında yer alır. Newcastle-upon-Tyne'daki Civic Center'ın merkezi kulesinin tepesinde de denizati denizatları bulunur.

Hippocampus ve Denizatı

(László Seress (1980))

<https://www.wikiwand.com/en/articles/hippocampus>

(Erişim 14.8.2025)

Oğlak ve İlgili Mitolojik Hayvanlar

Kinotaur

Hipokampusu yakın akraba olan "deniz keçisi", ön yarısı keçi, arka yarısı balık olan efsanevi bir yaratık olan Oğlak tarafından temsil edilir. Çoğu kült imgesi olmayan kanonik figürler ve Aphrodisias'ın Afrodit'i olarak yorumlanan Karya tanrıçasının sikkeleri, tanrıçayı bir deniz keçisine binmiş halde gösterir. Brody onu şöyle betimler:

... yarı çıplak bir kadın figürü, bir yunus ve bir Triton eşliğinde bir deniz keçisine binmiş olarak görünür. Bu, burada kendine özgü yerel kılığında değil, daha geleneksel bir Helenistik tarzda gösterilen tanrıça Afrodit'in ta kendisidir. Yunanlılar tarafından Aphrodite Pelagia olarak bilinen Afrodit'in denizdeki yüzüdür... Balık gövdesi ve kuyruğu, keçi ön kısmı olan fantastik bir deniz yaratığına binmiştir. Bu deniz keçisi sağa doğru hareket eder ve tanrıçaya bakmak için başını geriye çevirir. Bu grup, MS 3. yüzyıla ait Afrodisias sikkelerinde de görülür.

Oğlak burcunu temsil eden balık kuyruklu keçiler olan aigikampoi'nin yanı sıra, diğer balık kuyruklu hayvanlar Yunan sanatında nadiren görülür, ancak daha çok Etrüsklerin karakteristik özellikleridir. Bunlar arasında leokampoi (balık kuyruklu aslanlar), taurokampoi (balık kuyruklu boğalar) veya pardalokampoi (balık kuyruklu leoparlar) bulunur.

At ve balık kombinasyonu, at kısmının baş ve boyun kısmının yerine daha yaygın görülen hipokentaura benzer şekilde bir insanın üst gövdesini koyan İhtiyokentaur kavramında da çağrıştırılmıştır. İhtiyokentaurlar, MÖ 2. yüzyıldan itibaren antik görsel sanatlarda ortaya çıkmış olsa da, bu isim Orta Çağ'a kadar ortaya çıkmamıştır.

TEMA VAKFI KURUCU ORTAĞI ALİ NİHAT GÖKYİĞİT İLE SÖYLEŞİ

Şahver KAYA KARASÜLEYMANOĞLU

Sayın Şahver Karasüleymanoğlu'nun Türk inşaat mühendisi, iş insanı, TEMA (Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma) Vakfı'nın kurucu ortağı, aynı zamanda hemşehrisi olan Sayın Ali Nihat Gökyiğit (1925-2023) ile yapmış olduğu söyleşi, 08 Artvin Dergisinde de yayımlanmıştır. Karasüleymanoğlu, söyleşi, anı fotoğrafları ve 08 Artvin Dergisi görsellerini Görence E-Dergimizde de yayımlanmak üzere bizimle paylaştı. Kendisine teşekkür ediyor, Sayın Gökyiğit'i saygıyla yad ediyor ve bu değerli söyleşiyi sizlerle paylaşıyoruz.

NEZAHAT GÖKYİĞİT BOTANİK BAHÇESİNDE İKİ GÜN...

Şahver KARASÜLEYMANOĞLU

Artvinlilerin yakından tanıdığı TEMA Onursal Başkanı Nihat Gökyiğit ile bir söyleşi yapmayı düşünüyordum. Kendisiyle 2-3 kez, bazı toplantılarda bir araya gelmiştim. Kısa görüşmelerimizde, ÇORUH SÖYLEŞİLERİ kitabımda yer alacak, kapsamlı bir konuşmayı yapma isteğimi kendisine iletmiştim. Memnuniyetle kabul etti. Bu söyleşi için uygun zamanı bulmak durumundaydım. Öte yandan dünyanın ilk ve tek botanik bahçesini inceleyerek, Gökyiğit'in önemseydiği konular hakkında bilgi edinmem gerekiyordu.

Geçen ay İstanbul'daki ağabeyimin yanına gidince, bu söyleşiyi de sonuçlandırayım dedim. Nihat Gökyiğit'le botanik bahçesinin kütüphanesinde buluştuk. Yanımda fotoğraf çekmek için ağabeyim Şener Kaya ile aile dostumuz, Karadeniz bölgesiyle ilgili araştırmalarıyla tanınan yazar Mehmet Bilgin ve botanik bahçesinin kütüphanesinde görevli eşi Gülşen Hanım da vardı. Mehmet Bilgin, arabasıyla bizi buraya getirmişti. Daha sonrada bizi evimize bıraktı.

Nihat Gökyiğit, her zamanki güleç yüzüyle bizi karşıladı. Söyleşiye başlamadan önce kendisine Ankara'daki Artvin vakıf ve derneklerinin çalışmalarından, birlik içinde olduklarından, ilimizle ilgili çabalarda bulduklarından, söz ettim. Artvin Evi'nin çatısının bağlanmak üzere olduğunu bildirdim. Kendisine Artvin Evi dergisinin son sayısını verdim. Bu kısa bilgilendirmemden çok memnun kalan Gökyiğit, "Yöresine bağlı olan Artvinliler, aynı zamanda niteliklidir, her yerde her zaman zor olanı başarırlar" dedi. Ankara'daki hemşehrilerimize iyi dileklerini sundu.

Bu kısa görüşmeden sonra ses alma cihazımı açarak, uzun söyleşiye başladık. Artvin'deki TEMA çalışmalarından tutun da ilimizdeki 60-70 yıl öncesindeki yaşama kadar her konuyu ele aldık. O gün görüşmemiz bitmedi. Ertesi günü yine aynı yerde söyleşimizi sürdürdük. İstanbul'daki gönüllü çalışmalarına değindik. Çok uzun süren ve bir dergi boyutunu aşan bu söyleşiyi ÇORUH SÖYLEŞİLERİ kitabım için düzenlemekteyim. Bu yazımda, on binlerin ilgi odağı olan, dünyada bir benzeri bulunmayan Nezahat Gökyiğit botanik bahçesinden söz etmeye çalışacağım.

Hepimiz ulusal çapta başarılarla imza atan, doğa dostu Nihat Gökyiğit'i tanıyoruz. Ama Artvinliler içinde, onun oluşturduğu botanik bahçesini bilen çok az. Nihat Gökyiğit'in ölen eşi Nezahat Gökyiğit adına kurduğu bu botanik bahçesini, birçok açıdan değerlendirmek gerekiyor. Doğayla öğrencileri buluşturan, onlara bitki, tohum, dikim, hasat konularında uygulamalı dersler veren, endemik bitkileri çoğaltıp koruyan bu kuruluşun eğitim boyutu da var. Eğitimin salt okullarla sınırlı kalamayacağını hepimiz biliyoruz. Eğitim, ailede, çevrede ve yaşamın her alanında sürüp giden bir olgudur. Sınıflarda edinilen teorik bilgiler, yaşamın değişik kesitlerindeki deneyimlerle geliştirilir. Uygulama aşamasında değer bulur. Böylece kişinin yaşamını kolaylaştırır, topluma nitelik kazandırır.

Nezahat Gökyiğit botanik bahçesinin önemini ve eğitici boyutunu Öğretmen Dünyası dergisine yazdım. Sanatsal boyutunu da bir kültür dergisine yazacağım. Çünkü burası salt gezmek için, değişik türde bitki ve çiçekleri tanımak için kurulmamış. Çok daha önemli işlevleri var bu bahçenin. Göz zevkinizi okşayan özelliğinin yanında doğa sevgisinin geliştirilmesinde de önemli rol oynuyor bu bahçe.

500 bin m²'lik bir alana sahip Nezahat Gökyiğit botanik bahçesi, İstanbul Anadolu yakasındaki TEM otoyolu kavşağında bulunuyor. 1995 de hatıra parkı olarak kurulmuş. 2002'den bu yana da botanik bahçesi olarak öğrencilerin ve halkın hizmetine sunulan bu yer benzeri olmayan bir doğa parçası. Hem de, dünyanın en yoğun nüfusuna sahip kentlerden biri olan İstanbul'un orta yerinde.

Nezahat Gökyiğit botanik bahçesi, ulusal botanik bahçeleri arasında iletişim ağı oluşturma ve işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla pek çok toplantı ve çalıştayın yapıldığı bir merkez aynı zamanda. Uluslararası işlevi bulunan, dış ülkelerde örnek alınan bir oluşum. 6.Uluslararası Botanik Bahçelerinde Eğitim Kongresine, birçok projelerle katılan bir kuruluş. Bu projelerden bazıları şöyle: "Türkiye'nin Yok Olma Tehdidi Altındaki Bir Endemik Bitkisini Koruma Projesi," "Botanik Bahçesi Eğitim Projesi," "Görme Engelli Çocukların Parıltı Bahçesi Projesi." Nezahat Gökyiğit botanik bahçesinin faaliyetleriyle ilgili, birçok ulusal kongre ve konferansta sunumlar yapılmış, övgüyle söz edilmiş.

Dünyada benzeri olmayan, bu tek botanik bahçesini daha önce iki kez gezmiştim. 50 bin ağacı barındıran, bin bir çeşit bitki ve çiçek türünün bulunduğu bu olağanüstü önemdeki yerin, bir Artvinli tarafından oluşturulmuş olması, her hemşehrimiz gibi benim de göğsümü kabarttı. Bana Artvin'deymişim hissini veren bu bahçeye, değişik duygularla bağlanmıştım. Doğanın hoyratça kullanıldığı bir dönemde, bu bahçeyi torunlarım gibi korumak geliyordu içimden. Bu bahçe, görsel zenginlikleri sergilemenin ötesinde topluma 10

bazı mesajlar da iletiyordu. Bu mesajı algılamak için kişide az da olsa doğa bilincinin oluşması gerekmektedir.

TEMA'nın da katıldığı “Kaçkar Dağları Sürdürülebilir Orman Kullanımı ve Koruma Projesi” kapsamında Artvin’de çalışmalar halen sürüyor. Bu projenin Yusufeli ayağında görevli olanlarla sürekli iletişim halindeyim. Ankara’daki merkez büroya da uğruyorum. Bilindiği gibi TEMA’nın Macahel’de yürüttüğü Kafkas Arısıyla ilgili çalışmalar sonuç vermeye başladı. Bunlar bizi sevindiren gelişmelerdir.

Nihat Gökyiğit’in çocukluğu Artvin’de geçmişti. Çok genç yaşta eğitimi için o düşler ülkesinden ayrılmak zorunda kalmıştı. Ülkenin doğasıyla ilgili köklü çalışmalara girmesini, bu botanik bahçesini kurmasını, ben biraz da Artvinli olmasına bağlıyorum. Bu doğa sevgisinin, ilimizin güzelliklerinden kaynaklandığını düşünüyorum. Bizler gibi o da yeşilin önemini küçük yaşlarda anlamış, yöresel güzellikleri özümsemişti. Artvin’den uzak kalınca da, yeşile özleminin arttığını, bu nedenle de ülkenin her yanını Artvin’e benzetme çabasına girdiğini sanıyorum. Böylesine kutsal bir işe ömrünü adayanlara ne mutlu. Onu ve onun gibileri kutlamamak elde mi? Bu duygularımı kendisine ilettikten sonra, sözü botanik bahçesinde verilen eğitimlere, kurslara getirdim.

Gökyiğit, botanik bahçesindeki eğitimle ilgili şu bilgileri verdi:

“Botanik bahçesi bünyesinde, ulusal ve uluslararası birçok eğitim faaliyetini ve projelerini yürütüyoruz. Dünyanın her yerinde olduğu gibi botanik bahçeleri, aynı zamanda canlı bitki koleksiyonlarını barındıran, bitkilerle ilgili araştırmalar yapılan, eğitim kurumlarıdır. Bu nedenle, biz de çocuklardan yetişkinlere, öğretmenlere, farklı yaş gruplarına seslenen eğitim projeleri uyguluyoruz. Küresel Bitki Koruma Stratejisi’nin amaçladığı; bitki çeşitliliğinin korunması ve korumayı sağlayacak elemanların yetiştirilmesi ve bilinçlenmesi kapsamında, aktif rol oynuyoruz. Halkın da, bu konuda eğitilmesine önem veriyoruz. ‘Minikler Bahçede’ programımızla, anaokulu öğrencilerinin bitkileri yerinde, meyveleri ağacında tanımasını amaçlıyoruz. Bahçede renk turu yapan çocuklar, doğayı yakından tanıyor ve sevmeye başlıyor. İlköğretim okulu ve lise öğrencileri için de programlarımız var. Öğrenciler, dünyada ve ülkemizde yetişen bitki türlerine odaklanıyorlar. Değişik bitki türlerini gözlemliyorlar, özelliklerini tartışıyorlar. Tohumları tanıyorlar. Bu arada, bizzat uygulama da yapıyorlar. Tohum ekmesini, çiçek bakmasını bu bahçede çalışarak öğreniyorlar. Eğitim programlarımıza geçen yıl değişik yaşlarda 6 bin öğrenci katıldı.”

Değişik bir eğitim yuvası olarak tanımladığım bu yerde, “bitki ressamlığı kursu” da veriliyor. Görmeyen ve az gören çocuklar için de “Parıltı Bahçesi Çalışması” yapılıyor. Bu çocuklar da bitkileri tanıma, dikme, hasat yapma olanağına kavuşturuluyor. Okullardaki eğitim programıyla uyumlu yaz kursları verilerek, çocuklara günümüzde önem kazanan çevre bilinci aşılanıyor. Bu kursların yanında çocukların ilgisini çeken, hem eğlendirip hem eğiten etkinlikler de yapılıyor. Bitkilerin önemini kavrayan çocuklara kurs sonunda, özendirici belgeler de veriliyor. Her bir saatte, üç bitki ve hayvan türünün yok olduğu, küresel kirliliğin arttığı dünyamızda, doğa eğitiminin odağı haline gelen Nezahat Gökyiğit botanik bahçesi, tarihsel bir işlevi yerine getiriyor.

Bu bahçede yok yok. 600 yıllık anıt zeytin ağacından, binlerce bitki türü izleyicileri bekliyor. Nergislerden, sümbüllere kadar görünce içinizi açacak, sizi hayran bırakacak çiçekler bu bahçede yetiştiriliyor. Tıbbi ve kokulu bitkiler koleksiyonundan meşe koleksiyonuna, soğanlı bitkiler koleksiyonundan tehdit altındaki bitkiler koleksiyonuna kadar her şey bu bahçede oluşturulmuş.

Bayram ve tatil günleri de açık tutulan bahçede, isteyen bitki ve çiçekler hakkında görevlilerden bilgiler de edinebiliyor. Bu botanik bahçesine girmek, kurslardan yararlanmak, kurulan laboratuvarında araştırmalar yapmak ücretsiz.

Bu arada, Gökyiğit'in yazdığı "Türkiye'nin Biyolojik Zenginliği ve Korunması" adlı kitabından da bazı bilgi ve tespitleri aktarmak istiyorum:

- Türkiye, dünyanın %0.6 kadar olmasına karşın, dünyadaki tüm bitki türlerinin % 2,5'ünü barındırıyor.
- Türkiye, Avrupa-Sibirya, Akdeniz, İran-Turan bitki coğrafyasının bulunduğu dünyanın tek ülkesi.
- Türkiye, üç iklim kuşağının (Akdeniz, Karasal, Okyanus) etkisi altında kalan tek ülke. Bu farklılık, çeşitli iklim bölgeleri ve çok özel habitatlar oluşturuyor.
- 30'u aşkın meyve türü Anadolu'dan dünyaya yayılmıştır. Anadolu incir, üzüm, zeytin, kiraz ve fındığın anavatanıdır. Dünya fındık üretiminin %70'i Türkiye'de yapılmaktadır.
- Anadolu'da elmanın 500, eriğin 200, şeftalinin 100, üzümün ise bin 200'den fazla türü yetişiyor.
- Türkiye'de 40 bin hayvan türü bulunuyor. Bu rakam Avrupa'daki toplam hayvan türünün % 80'i kadardır.
- Avrupa'daki toplam damarlı bitki sayısı 13 bin, Türkiye'de tek başına bu sayı 9 bin 200'dur. Avrupa'da toplam endemik bitki türü 3 bin 500, Türkiye'de ise bu sayı (toplam Avrupa ülkelerine yakın) 3 bin 100'dur. Kuş türü sayısı da aynı. Avrupa'da toplam 545, Türkiye'de tek başına 459 kuş türü var.

Bu bilgilerden de anlaşılacağı gibi ülkemiz, henüz keşfedilmemiş bir fauna ve flora cenneti. Bir eğitimci olarak, bu kadar kapsamlı ve görkemli yapılmasa da, Nezahat Gökyiğit botanik bahçesine benzer bahçelerin yurdun değişik yerlerinde de kurulmasını, öğrencilerin ve halkın hizmetine sunulmasını diliyorum.

Söyleşinin diğer bölümlerini ve bu bahçeyle ilgili daha kapsamlı bilgileri ilerde yayınlamak dileğiyle, TEMA Vakfı'nı kuran, eşi adına botanik bahçesi açan, çevre dostu Nihat Gökyiğit'i kutlayarak yazımı sonlandırmak istiyorum.

NIHAT GÖKYİĞİT İLE SÖYLEŞİ (YIL 2010)

Şahver KARASÜLEYMANOĞLU

- Sayın Gökyiğit, her Artvinli gibi ben de sizi uzaktan tanıyor, toplumsal çabalarınızdan kıvanç duyuyordum. Anımsarsanız, on yıl önce Ankara'daki Türk-Gürcistan dostluk gecesinde sizinle görüşmüş ve "Artvin'de Turizm" adlı kitabımı vermişim. Birlikte çektiğimiz fotoğrafa da yansıyan samimi davranışlarınızdan esinlenerek, sizinle de bir söyleşi yapmayı tasarlamıştım. Gerçekleştirme olanağı bugüne kısmetmiş. Artvin sorunlarına karşı gösterdiğiniz duyarlılığa teşekkür ederek söyleşiye başlamak istiyorum.

- Benimle söyleşi yapmak isteğiniz için ben de size teşekkür ediyorum. Artvin'e ilgisi ve sevgisi olan hemşehrilerimi tanımaktan mutluluk duyuyorum.
- Öncelikle kendimi kısaca tanıtmak istiyorum. Şavşatlı bir öğretmenim. Daha sonra Gazi Üni.İletişim Fakültesini bitirdim. Ortaokuldan beri şiir ve değişik konularda yazılar yazıyorum. "Şiirimizde Artvin" adında 500 sayfalık bir antoloji hazırladım. Artvin halkbilimiyle ilgili derlemelerimi basıma hazır hale getirdim. İlimizle ilgili birçok dergi ve gazetenin Ankara temsilciliğini yaptım. Onlara haberler gönderdim, yazılar yazdım. 40 yıldan bu yana da, ilimizi ilgilendiren konularda değişik kişilerle söyleşiler yapıyorum.

Yöresel sorunlarımızın enine boyuna tartışılmasına çalışıyorum. Yaşadığımız dönemi, tüm gerçekleriyle gelecek kuşaklara yansıtacak bu söyleşiler, değişik dergi ve gazetelerde yayınlanmaktadır. Şu anda 600 sayfalık kitap olacak boyuta ulaştı.

- Değişik bir alandaki hizmetinizden dolayı sizi kutluyorum. Size yardımcı olmak bizlerin görevidir. Umarım sorularınıza doyurucu yanıtlar veririm.
- **Siz Artvin'in simgesi olmuş kişilerden birisiniz. Bugüne kadar yaptıklarınız hizmetleriniz gibi görüş ve önerileriniz de bizim için çok önemlidir. Size çağımızın Mevlana'sı diyenler de var. Okurlarımızın, sizi her yönünüzle tanınmasını istiyorum. Dilerseniz söyleşimize başlayalım.**
- Memnuniyetle sorularınızı bekliyorum.
- **İlk sorum, hemşehrilerimize kendinizi kısaca tanıtır mısınız?**
- 1925 de Artvin merkezde doğdum. Artvin merkezinde, 1950'lere kadar iki ilkokul ve bir ortaokul vardı. Lise öğrenimi için en yakın il merkezi olarak Erzurum, Kars ve Trabzon'a gidilirdi. Ortaokulu bitirince Babam, değişik bir eğitim sistemi ile yetişmem ve yabancı dil öğrenmem için İstanbul'daki Robert Kolejine göndermek istiyordu. İlkokulu bile tam bitirme fırsatı bulamamış bir esnafın, kendisinin fırsat bulamadığı okuma özlemini oğlunda gerçekleştirme arzusuna ve bu konuda gösterdiği özveriye dikkatinizi çekmek isterim. 15 yaşında, iki hafta süren Hopa-İstanbul vapur yolculuğunu tek başına yapmak zorunda kaldım. 2.Dünya harbi nedeniyle serseri mayınlardan korunmak için gemimiz gece yol alamıyordu. Annem ve Babam, bir tanıdık yolcudan bana göz kulak olmasını istemişler. Benim özgüven kazanmam için bunu bana söylememişler. Yine de, İstanbul'a giderken çok endişe ettiklerini, gözlerine uyku girmediğini bana sonradan anlattılar. İstanbul'da Kocamustafapaşa'daki Dedemin evini buldum. Beni Robert Koleje kayıt ettirmesini istedim. Dedem 15 yaşındaki torununa okulun yolunu tarif etmekle yetindi. "Otobüsle Eminönü'ne gider, orada Bebek tramvayına binip son durakta inersin, sahilde 5 dakika yürüdükten sonra okulu sorarsın" dedi. O yaşlarda, kendi işimi kendimin yapması ve de girişken olmam gerektiğini öğrenmeye başladım. Robert Kolejindeki 6 yıllık eğitim sürecinde özgüvenimi geliştirdim, sorumluluk almayı öğrendim. Sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere katıldım. Robert Kolej, her dönem ülkesine ve insanlığa hizmet etmeyi amaçlayan, araştırma yapan ve sorgulayan gençler yetiştirmek için çaba göstermiştir. 1946'ya kadar rektörlük yapan Dr. Gates, okulu bitirirken yaptığı konuşmada "insanlığın geleceğini güzelleştirmeyi iyi yetişmiş gençlerle ancak sağlayabiliriz" demişti. 1944 de okulumuzu ziyaret eden, Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'in okul defterine yazdıklarını hiç birimiz unutmadık. Hasan Ali Yücel "edindikleri bilgilerle ülkemize hizmet edecek genç arkadaşlarımı, bir ülküye varmak için uğraşır görmek beni çok sevindirdi" demektedir. Bugün Boğaziçi Üniversitesine dönüşen 147 yıllık bu eğitim yuvası, bizlerin yetişmesinde önemli rol üstlenmişti. Buna layık olabilmek için vatanıma, ulusuma, insanlığa ve bütün canlılara hizmet etmeyi görev saydım. 85 yaşında bile bu borcu yerine getirmenin çabası içindeyim. Bu sorumluluk duygusu beni mutlu kılıyor.

- **Bu okulda, yaşamınız boyunca sizi yönlendirecek bilgi ve birikime ulaştığınız belli. Okuldaki kazanımlarınız size ışık tutmuş. Okulu bitirdikten sonraki yaşamınız da çok başarılı hizmetleriniz var. AIESEC, TÜSİAD, DEİK, TEMA VAKFI, ANG VAKFI, ÇEDBİK gibi kuruluşlardaki gönüllü çalışmalarınızı biliyor ve bir Artvinli olarak bundan övünç duyuyoruz. Bize bu tür hizmetlerinizden de söz eder misiniz?**
- AIESEC İktisadi ve Ticari İlimler Öğrencileri Türkiye Staj Komitesinin kısa adıdır. 1969-2004 yılları arası bu kuruluşun “Danışmanlar Yüksek Kurulu” başkanlığını yaptım. AIESEC, 2.Dünya Harbi yıkımından sonra kurulan en büyük öğrenci örgütüdür. 105 ülkede faaliyet gösteren bu örgüt, yeni bir harbi önleyecek ve barışı sağlayacak gençleri yetiştirmektedir. İnsanla doğa ilişkilerini olumlu yönde geliştirmeye çalışmaktadır. İklim değişikliği, doğal afetlerdeki artış, çölleşme, su ve gıda azalması gibi konular üzerinde durmaktadır. TÜSİAD yönetim kurulu üyeliği yaptım. DEİK, dış ekonomik ilişkileri geliştirmek, değişik ülkelerin özel sektörlerinin bir araya getirmek, dış ticaret hacmini artırmak gibi misyonları bulunan bir kuruluştur. DEİK’in yönetim kurulu üyeliği, Türk Sovyet (Avrasya) İş Konseyi Başkanlığı, Karadeniz Ekonomik İşbirliği kurucu başkanlığı ve 10 yıl boyunca yönetim kurulunda Türkiye temsilciliği yaptım. Türki cumhuriyetlerinin sorunlarına çözüm bulmak, en büyük çevre felaketinin yaşandığı Aral Gölü ile ilgili çalışmalarda bulundum. Belgesellerin hazırlanmasına öncülük ettim, birçok projeye sponsorluk yaptım. Bu arada kültürel entegrasyonu sağlamak için programlar düzenledim. TEMA (Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma) Vakfi’nı, Hayrettin Karaca ile birlikte kurduk. TEMA VAKFI’nın başkan vekilliğini, başkanlığını, mütevelliler heyeti başkanlığını yaptım. TEMA’nın tanınması, güvenilir konuma gelmesi, Hollanda, Almanya ve Belçika’da şubelerinin açılması, dış ilişkilerinin gelişmesi, “Mera ve Toprak” yasalarının çıkarılmasında hem finansör oldum hem de projelendirme faaliyetlerinde aktif rol üstlendim.
- **TEMA’nın hem Türkiye’deki hem de Artvin’deki yararlı çalışmalarını izliyor, yaşamsal konulardaki girişimlerinize tank oluyoruz. Macahel (Camili)’deki çalışmalarınız, Artvinlilerin ufkunu açtı. Toplumsal faaliyetlere esin kaynağı oldu. İzin verirseniz bu girişiminiz için sizi tekrar kutlayayım.**
- Teşekkür ederim. Kırsal kalkınma hedefli, çevreye dost üretim projelerinin finansmanını, çalıştayların düzenlenmesini, belgesellerin hazırlanmasını üstlenmekten ben de çok mutluluk duyuyorum. Bu projelerden birinin alanı UNESCO tarafından Türkiye’nin ilk “İnsan ve Biyosfer Rezervi” olarak belirlendi. Bu proje çok ödüller aldı. Artvin Macahel belgeseli, en önemli eğitim malzemesi olarak örnek alınıyor. Soyu tükenmiş sanılan saf Kafkas arı ırkının keşfedilip bu verimli ırktan ana arı üretilmesi hem Türk arıcılığının geliştirilmesi, hem de kırsal kalkınmaya katkı yapması açısından çok önem taşımaktadır. Organik bal üretimi geçim kaynağı haline getirilecek ve tüketicilere sağlıklı ürün sunulacaktır. Artvin için de çok önem taşıyan ağaç tarımı için ikisi uluslararası olmak üzere 13 çalıştay düzenledik. Bu çalıştayların finansmanını karşıladım. . Bu amaçla kurduğum ENAT Şirketi her yıl 200 hektar arazi üzerinde

300 bin dolayında hızlı yetişen fidan dikti. 3 yıl gibi kısa bir sürede 1 milyon fidana ulaşıldı. Sakız ağacı, mantar meşesi ve ipekçilik konusundaki çalışmalarımız ise sürüyor. ANG VAKFI (Ali Nihat Gökyiğit Eğitim, Sağlık, Kültür, Sanat ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı) kamu niteliğinde faaliyet gösteren statüdedir. Bu vakfin hem kurucusu hem başkanı hem de finansörüyüm. Bu vakfin önemli girişimlerinden biri, dünyada tek örneği olmayan oto yollar kavşağındaki botanik bahçesini kurmasıdır. Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi 1995 de 50 hektarlık bir alan üzerinde projelendirilmiş ve 50 bin ağaç ve çalı dikilmiştir. Bu botanik bahçesini, yılda ortalama her yaş grubundan 100 bin kişi ücretsiz ziyaret etmektedir.

- **İzin verirseniz konuşmanızın arasına girmek istiyorum. Ben bu botanik bahçesini daha önce iki kez ziyaret ettim. Çok etkilediğim için rahmetli eşinizin adını taşıyan Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi'yle ilgili iki ayrı yazı yazdım. Bu bahçenin öğrencilere yönelik eğitim faaliyetleriyle ilgili yazıyı Öğretmen Dünyası dergisinde, genel tanıtımıyla ilgili olan yazıyı da Artvin Evi dergisinde yayınlattım.**
- İlginize bir kez daha teşekkür ediyorum. ÇEBDİK (Çevre Dostu Binalar Konseyi)'nin kurulmasına 2008 de öncülük ettim. Bu derneğin de başkanlığını üstlendim. Su, hava ve hammaddeler gibi doğal varlıkların tüketilmesi, kirletilmesi, enerji sarfiyatının azaltılması gibi konular ÇEBDİK'in gündeminde. Bu sorunlarla mücadele için birçok ülkede konseyler kurulmuştur. Bizim gibi bu amaçla kurulan konseylerin ilgi alanını şöyle özetleyebiliriz: Isıtma, soğutma ve vantilasyonunda doğal olanaklar ve tecrit. Aydınlatmada gün ışığı ve sensörlerin devreye sokulması. Atık suların geri kazanımı ve yağmurdan yararlanma. Çatılara güneş ısıtıcılarının konulması ve bitkilendirilmesi. Peyzajda susuzluğa dayanıklı bitkilendirme vb. gibi konular.
- **Ömrünüzü yaşamsal konulara adanmışsınız. Doğayla ilgili bu yoğun çabalarınızın temelinde Artvinli olmanın da payı var mı?**
- Artvin gibi güzel bir doğa parçasında doğup büyümek, elbette ki kişi yaşamını etkiliyor. Kişiliğimizin biçimlenmesinde bu yörenin harcı vardır. Doğa sevgisini, yeşilin önemini o topraklarda kavradık.
- **Belli başlı ülkelerde “yılın sosyal girişimcisi” yarışmaları düzenleniyor. Türkiye’de de düzenlenen bu yarışmada yılın sosyal girişimcisi siz oldunuz. Ernst & Young, Milliyet gazetesi, CNN Türk ve Dünya Ekonomik Forumu’nun düzenlediği bu yarışmada, birçok aday arasından siz birinci seçildiniz. Bunu basından öğrenince her Artvinli gibi biz de onurlandık. Bir Artvinlinin dünya çapında projelere imza atması, çok sevindirici bir olgu.**
- Bu çabalarımın doğan mutluluğu hemşehrilerimle paylaşmaktan ben de çok haz duyuyorum.
- **Artvinlilerin büyük kentlerdeki dayanışmalarını, örgütlenmelerini nasıl buluyorsunuz?**

- Bu konuda Artvinliler bir hayli ilerleme kaydetti. Hemşehrilerimizin yoğun olduğu kentlerde derneklerimiz, vakıflarımız var. Bu örgütler, Artvinlileri bir araya getiriyor, tanışmalarını, kaynaşmalarını sağlıyor. Dayanışma için gerekli ortamı hazırlıyor. Artvinlilerin kurduğu kooperatifler, birlikler, ticari ortaklıklar, geleneksel etkinlikler, düzeyli bir dayanışmanın halkalarını oluşturmaktadır. Bu durum, hemşehrilerimizin birbirine olan güveninin ve yörelerine bağlılığının bir göstergesidir.
- **Artvin’de turizmin gelişmesi için sizce neler yapılmalıdır?**
- Önce altyapı oluşturmalı. Plansız programsız işlerden sonuç alınmaz. Bu konu yıllardan beri konuşulur ama somut adımlar bir türlü atılmaz. Bu işe bir yerden başlamak gerekir. İlimizde, turizm bakımından çok seçenekler var. Gezginlere çok yönlü olanaklar sunulabilir. Bitki çeşitliliği ve endemik türler bakımından Artvin çok özel bir yerdir. Bilimsel turizm açısından da Artvin gözde bir yer olmaya adaydır. Buna karşın, uzaklığı, talebi karşılayacak tesislerin bulunmaması, halkın bu işten gelir sağlayabileceğine inanmaması, bu konuda yatırımların olmaması ise bir dezavantaj. Ben şunu diyorum. Yıllarca düşünülmeyen, projelendirilmeyen, uygulamaya konulmayan Macahel (Camili)’deki gelişmeleri incelesinler. Kısa sürede nereden nereye geldiğini görsünler. Macahel’de misafirhane açtık. Altında halkoyunları ve yöresel müzik kursları için yer hazırladık. Turistleri gezdirecek kadar yabancı dil öğrenilmesini sağlamaya çalıştık. El sanatlarını geliştirecek projeler üzerinde durduk. Dış turizm kendiliğinden yürüyor. Ama iç turizm için her Artvinlinin çaba göstermesi şarttır. Eşimizi dostumuzu Artvin’e gitmeye özendirmeliyiz. Doğa turlarına yönelmek gerekiyor.
- **Macahel’e yaptığımız unutulmaz katkıları yakından izliyoruz. Buna benzer uygulamalar diğer ilçelerimizde de gerçekleştirilemez mi?**
- Neden gerçekleştirilmesin? Her ilçe ve turistik değerdeki yerimize uygun girişimler yapılabilir. Kısa sürede de sonuç alınır. Sonuç alındıkça da turizm önemsenir. İş kolu haline gelir. Halkımız, turizm işinden ekmeğini kazanacağına inansa, büyük bir engel aşılmış olur. Ev pansiyonculuğu içten içe geliyor. Herkesin bu konudaki görüşleri değişiyor. Macahel’de ev pansiyonculuğunu özendirmek için katkılarda bulundum. Diğer yörelere de örnek oldu. Hem yöremizin doğal yapısı hem de kültürel dokusu turizm için bulunmaz olanaklar sunuyor. Her ilçemizin ayrı bir özelliği var. Bir turist kısa sürede dağdan, yayladan, krater göllerinden ırmak kenarlarına inebilir, deniz sahillerine ulaşabilir. Tarihi eserleri görebilir. Bu kolaylık Artvin’e özgü bir durumdur. Artvin’de turizm kendiliğinden gelişiyor. Devletin ve özel sektörün bu alanda yatırımları olsa, bu içten içe gelişme daha da hızlanabilir.
- **Artvin sürekli göç veriyor. Bir önceki sayımda il nüfusu 192 bin iken son sayımda bu rakam 168 bine düştü. Artvin’in yer altı ve yer üstü zenginliklerinden söz ediyoruz. Cennet diye tanımlıyoruz. İnsanlar bu cenneti neden terk ediyor? Göç olgusunu nasıl değerlendiriyorsunuz?**

- Göç, son yıllardaki sosyal ve ekonomik değişimin ortaya çıkardığı bir olgu. Bu salt ilimiz için değil, tüm Anadolu için önemli bir sorun. Ancak, sanayinin olmaması, arazinin yetersizliği, doğal zorluklar Artvin'i bu sorundan daha çok etkilenir hale getiriyor. Ekonomik gelişmenin ilk koşulu nüfus yoğunluğudur. İnsanların üretkenliğidir. Köylerimiz boşaldı. Araziler ekilmez oldu. Meyveciliğimiz geriledi. Arz talep ilişkisi bozuldu. Bunun sonucu olarak da halkımız giderek yoksullaştı. Geleceklerini başka yerlerde aramaya başladı. Size çocukluğumdaki Artvin'den söz etmek isterim. O yıllarda köyler kalabalıktı. İlkel yöntemlerle de olsa üretim yapılıyordu. Batum, Karadeniz'de İstanbul'dan sonra önemli bir merkezdi. Sosyal yaşantısıyla, kültürel yapısıyla gözde bir yerdi. Halkı zengindi. Batum, sınırlarımız dışında kalmadan önce Artvin'le ticari ilişkileri yoğundu. Yaş sebze, meyve ve zeytin, kayıklarla 3-4 saat içinde Batum'a ulaştırılabiliyordu. İyi de para etmekteydi. Sağlık açısından bugün bile aranan kara hurma sandıklarına Batum'a giderdi. Artvin, zengin Batumluların sayfiye yeri gibiydi. Yazları Artvin'de kalıp yöreye para bırakıyorlardı. Artvin'in dışa açılmasında önemli bir kapıydı Batum. Tüccarlarımız oradan mal alıp satarlardı. Cumhuriyetten sonra bu kapı isteğimiz dışında kapandı. Artvin ekonomisi zayıfladı. Meyve sebze ambarı olan ilimiz, pazar bulmakta zorlanır hale geldi. Göçü önlemek için emeklilerin köyelerine dönmeleri, iş sahalarının açılması gerekir. Bunun için de sağlık hizmetleri, yol gibi altyapının yeterli hale getirilmesi şarttır. Eğitime tutkun olan ilimizde gençlerimizin okuyacağı okullar açılmalı, dershaneler devreye sokulmalıdır. Halkımız, çocuğunu okutmak için dışarıya para göndermemeli. Çoruh üniversitesi bunu sağlar, dışarıya para gitmesini önler demenin, şu an için mümkün olmadığı ortada. Artvinli üretmeli ve ürettiğini değerinden satabilmelidir. Organik tarım ve arıcılık alanında Artvin'in şansı günümüzde de sürüyor. Artvin bürokrasisi, bu konularda halkı özendirmelidir. Aksi halde göç kaçınılmaz olur.

- **Artvin'in ekonomik gelişmesiyle ilgili düşünceleriniz nelerdir?**

- Son yıllarda, ulaşım şartları açısından Artvin lehine önemli değişiklikler oldu. Kalkınma tartışılırken meyve, sebze ve turizm göz ardı edilmemelidir. Artvin ekonomisinin aslına dönmesi için planlamalar yapılmalıdır. Organik gıda günümüzde çok önemsenmektedir. Ceviz, 1950'li yıllara kadar ilimiz için çok önemli bir gelir kaynağıydı. Cevizlerin kabuğu yakıt olarak kullanılırdı. Böylece ormanların tahribatı bir ölçüde önlenirdi. Ceviz içi tüccarlar tarafından il dışına pazarlanırdı. Bu durum, İtalya'nın mobilyada atılım yaparak ceviz kütüklerine olan talebi artırmasına kadar sürdü. Daha sonra ceviz kütüğünü satmak için yöremizde bir katliam yapıldı. Kesilen ceviz ağaçlarının yerine yenileri dikilmedi. Artvinliler sağlık sorunlarını çözmek için büyük kentlere gitmek ve çok para harcamak zorunda kalıyorlar. Artvin bir sağlık merkezi olursa, ekonomik kayıplar da azalabilir. Eğitim, yöremizde bir geçim kaynağı oldu. Halkımız ülkemize donanımlı kişi yetiştirmek için her türlü özveride bulundu. Ancak eğitilmiş kişiler görevleri gereği Artvin'den kopuyorlar. Bu topraklara olan borçlarını ödemekte zorlanıyorlar. Çocuklarını eğitmek için çırpınan halkımız ekonomik bakımdan geriliyor. Ağır sanayi yerine emek yoğun hafif sanayi

geliştirmelidir. İşsizlik aza indirilmelidir. Çağımızda, beldelerin zenginliği ölçülürken ormanları, biyolojik çeşitliliği de baz alınıyor. Artvin'in doğasını bozmadan, halkımızın yerüstü ve yer altı zenginliklerinden yararlanmak gerekiyor.

- **Artvin barajlar kenti oluyor. Doğal değişime uğruyor. Bu konuda zıt görüşler var. Barajların yararları ve zararlarıyla ilgili sizin düşünceleriniz nelerdir?**
- Öncelikle iklim değişecek. Akdeniz ikliminin egemen olduğu Çoruh vadisi ortadan kalkacak. Bu vadede dünyanın en lezzetli zeytinleri üretiliyor. Fıstık çamı yetişiyor. Korunması gereken endemik bitkiler bulunuyor. Köyler, göletlerin çevresine inecek, yerleşim alanları da değişecek. Ulaşım zorlaşacak. Dünya su sıkıntısı içinde. Devlet karar verdi. Barajlar yapılacak. Sulardan yararlanmak isterken doğayı gözetmeden hareket edersek zararlı çıkarız. Rafting alanı korunabilmeliydi, diye düşünüyorum. Ilısu barajına, yöre halkı tepki gösterdi. Barajların, net olarak ne getirip ne götüreceğini kestirmek biraz zor.
- **Sn. Gökyiğit, yaşamınıza ve yaptıklarınıza baktığımızda, üstün niteliklerle donanmış bir kişilik görüyoruz. Ülke ve dünya çapındaki girişimlerinizin, gerçekleşen hizmetlerinizin, yeni kuşaklara örnek olması açısından da çok önemi var. İlimizden yetişmiş, dünya çapında projelere imza atmış bir büyüğümüz olarak, gençlerimize ne gibi öneri ve öğütlerde bulunacaksınız.**
- Her işin başında kaliteli bir yaşam gelir. Kaliteli yaşam için hem sağlıklı hem mutlu hem de coşkulu olmak gerekir. Gençlerimiz, yaşamlarına renk ve nitelik katabilmelidirler. Sağlıklı ve kaliteli bir yaşam için bazı kriterlere özen göstermelidirler. Mutlu olmayan kişinin kendisine de çevresine de ülkesine de fazla bir yararı olmaz.
- **Bu değerlendirmenize katılmamak elde değil. Ancak, ülkemizdeki ekonomik koşullar çok ağır. Halkımızın büyük bir kesimi yoksul. Morali bozuk ve çaresizlik içindeki kişilerin, yaşamlarını kaliteli hale getirmeleri kolay değil. Mutluluk biraz da ekonomik gelişmeyle ilgili değil mi?**
- Şu anda aklıma, Atatürk'ün kurtuluş savaşından sonra söylediği söz geldi. Kurtarıcı şöyle diyordu: “Ülkemizin çok büyük iki düşmanı daha var, o da yoksulluk ve eğitimsizliktir.” Bireylerin mutluluğu, elbette ki toplumsal kalkınma ile doğrudan ilişkilidir. Ancak, ekonomik esenlik, herkese aynı oranda sağlanamaz. Burada amaçlanan en zor koşullarda bile mutlu olmanın, çevreye yararlı olacak kadar moral kazanmanın yollarını bulabilmektir. Dilerseniz, gençlerimize önerilerimizi ana başlıklar halinde sunmaya çalışayım.

Paylaşma ve dayanışma: Bu kavram, kültürümüzün önemli bir halkasını oluşturuyor. Yardımlaşma, çok eski ve köklü geleneklerimizden biridir. Türk toplumundaki aile bağları, akraba ve komşuluk ilişkileri diğer ülkelerde yoktur. Paylaşmayı sadece ekonomik alanda düşünmemek gerekir. İnsan sosyal bir varlık olduğuna göre, çevresiyle ilişkilerde bulunmak zorundadır. Bazı sorunları yakınlarımızla paylaşmak, onlara danışarak o konuda fikir

almak, sağlıklı çözümler için önemlidir. Dayanışma konusunda bir örnek vermek isterim. 2000 yılındaki ekonomik kriz nedeniyle TEMA'da çalışanları % 20 oranında azaltmayı planlıyorduk. Bunu duyan işçilerimiz, işten çıkacak arkadaşlarının mağdur olmamaları için ücretlerinin % 20 azaltılarak sorunun giderilmesini önerdiler. Bunun için imza verdiler. Bu çok anlamlı dayanışma örneğidir.

Soysal sorumluluk: Herkes esas işinin yanı sıra, sivil toplum örgütlerinde görev almalı, yaşamını daha renkli hale getirmelidir. Gönüllü faaliyetler, sosyal ilişkilerin geliştirilmesinde önemli rol oynar. Yeni kişiler tanınmasını, iyi bir çevre edinmesini sağlar. Sosyal etkinliklere katılmak, toplumsal dayanışmanın gelişmesinde önemli bir faktördür. Artvin gibi küçük bir ilin yurt çapında yüz dolayında vakıf ve derneklerinin bulunması, yöresel sevgi ve sosyal sorumluluk taşımanın bir göstergesi değil midir? Ben gönüllü çalışmalardan, esas işlerim kadar zevk almakta ve coşku duymaktayım.

Etik değerler göz ardı edilmemelidir: Toplumda değer bulmak ve gönül rahatlığı içinde yaşamak istiyorsak, doğruluk temel kuralımız olmalıdır. Etik değerleri gözetmek, yaşamı anlamlı kılar. Kalitesini artırır. Bu nedenle, gençlerimiz kendilerine göre kurallar belirlemek yerine, genel kabul görmüş etik değerlere uyarlarsa daha mutlu yaşarlar. Çevrelerine örnek olurlar.

Hoşgörü, empati ve uzlaşma: Herkesi kucaklama, karşımızdakini bağışlama ve empati, yaşamı kolaylaştıran, başarıyı artıran faktörlerdir. Kendimizi, karşımızdakinin yerine koyarak olayları değerlendirme kültürü gelişirse, toplumumuzdaki birçok sorunun çözülebileceğini düşünüyorum. Uzlaşmayla, bireysel ilişkilerde olduğu kadar iş ve siyaset alanında da olumlu sonuçlar elde edilir.

Planlama ve verimi artırma: Planlama, kuruluşlar için olduğu kadar, kişiler için de çok önemlidir. Zamanı ve kaynakları harcamamak için plan yapmak kaçınılmazdır. Uzun vadeli planlar yapılacağı gibi günlük planlar da yapılabilir. Hedef koyma, çalışmalarını planlama üretkenliği artırır. Önümüzdeki konularla ilgili çok yönlü düşünmeli ve planlı biçimde çözümler aramalıyız. Ben Amerika'da öğrenim yaparken, kişi ve kuruluşların her faaliyet alanında plan yaptıklarına, verimi artırmanın yollarını aradıklarına tanık oldum. ABD'nin ekonomik güce ve kalkınma düzeyine kavuşmasının esas nedenlerinden biri de, bu kültürün yerleşmesidir.

Karamsarlık yerine umut: Karamsarlığa kapılmak, umutları yitirmek, yaşamı çekilmez hale getirir. Kişinin başarılı olmasını engeller. Bir amaca ulaşmanın yolu, iyimser ve umutlu olmaktan geçer. Umutlu olmak, kişinin motivasyonunu sağlar, cesaretini artırır. Yeri gelmişken, bu konuyla ilgili genel bir örnek vermek isterim. Ulusal direniş hareketimiz başlatılırken, ülkemizin zor koşullarını düşünerek karamsarlığa kapılsaydık, böylesine sonuç alabilir miydik?

Daha iyisini yapma çabası: Daha iyisini yapma çabasında olanlar, er geç başarılı görülür ve ödüllendirilir. Daha iyisini yapma isteğini yaşam biçimi haline getirenler, üretken olmanın mutluluğuna varırlar. Mesleki mutluluk da kişiyi sürekli başarılı kılar. Ben 3 yıl özel, 3 yıl da kamu kesiminde bu anlayışla çalıştım. Kendi işimi kurduğumda bu anlayışımın meyvelerini almaya başladım. Beni tanıyan firmalar, bana tercihe iş verdiler. İş yaşamımda, bu sayede önemli fırsatlar yakaladım. Önümdeki engeller kalktı.

Üşenme erteleme: Beyin dahil, bedeninizin bütün organları aktif olursa sağlıklı kalabilirsiniz. İş veriminizi artırabilirsiniz. Çalışmayan, üretmeyen yaşıyor sayılamayacağı için mutlu da olamaz. Ailemize, çevremize ve de ülkemize yararlı olabilmek için bir işi yaparken üşenmemeliyiz. Bugünün işini yarına ertelememeliyiz.

Kendimizi sorgulamalıyız: Başkalarını suçlamak için argümanlar ve gerekçeler araya kadar, enerjimizi “ben ne yapabilirim” üzerinde yoğunlaştırmalıyız. Karamsar olma yerine, çözümler üreterek, sorumluluklar alarak, kendimizi sorgulayarak sonuca gitmeliyiz.

Çılgınca tüketimden kaçınmalıyız: Dünyamızın doğal varlıkları çok hızlı biçimde tüketilmekte, kirletilmekte ve tahrip edilmektedir. Dünya nüfusu son 50 yılda 3 kat arttı. Doğal afetler kapımızda. Hem bunları düşünmek, hem de kişisel geleceğimizi güvence altına almak için çılgınca tüketimden kaçınmalıyız. Varlıklı biri de olsanız ölçülü yaşamalısınız. Yarınını düşünmeyen ve birikim yapmayanların sonu düş kırıklığıdır.

- **Bu deneyimleri yaşamış ve yararlı sonuçlar elde etmiş bir büyüğümüz olarak, önerileriniz sanırım herkesi etkileyecektir. Ben de bu söyleşiden çok yararlandım. İlkeli yaşam için bu öğütleriniz gençlerimize ışık tutacaktır.**

Çok değerli büyüğümüz Nihat Gökyiğit'in ölüm haberi hepimizi üzmüştür. Artvin bir değerini daha kaybetti. Hayırsever iş insanı ve iyi bir çevreci, doğayı koruma konusunda büyük çabaları olmuş eşsiz bir insandı. Allah rahmet eylesin, mekanı cennet olsun. Çok üzgünüm yeri doldurulamaz.

Söyleşinin yayımlandığı 08 Artvin Dergisi

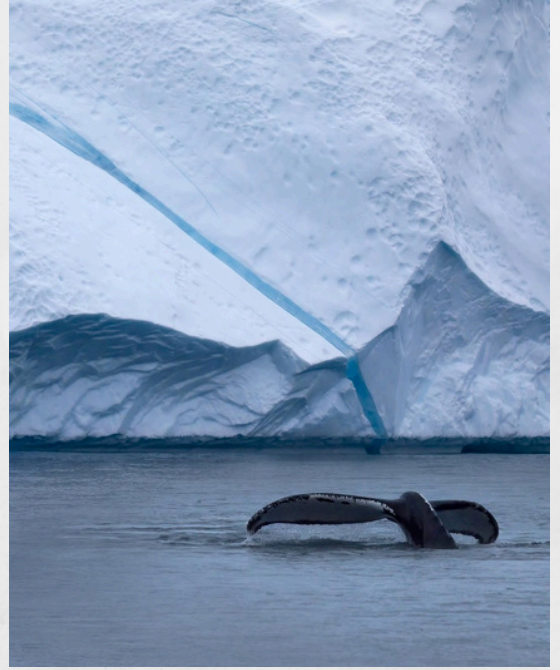

Bilal HUSSAIN

Born in the breathtakingly beautiful and increasingly recognized country of Pakistan, I was raised in the United Kingdom, where I qualified as a Dental Surgeon nearly a decade ago. While balancing a career in healthcare and multiple business ventures, my passion for photography evolved from patient portraits to capturing nature's most awe-inspiring moments.

With an adventurous spirit instilled since childhood and a camera in hand, I have devoted recent years to exploring the world—whether diving into the ocean's depths or soaring through the skies, with a parachute or Cessna around me. Having visited every continent in the last 2 years alone, I remain in absolute awe of nature's unparalleled ability to inspire peace. Through these carefully curated captures, I hope to share glimpses of the planet's extraordinary beauty, inviting you to reconnect with the wonder that surrounds us.

Instagram.com/@bilal_photography
www.bilal-photography.com

Doğumum nefes kesici derecede güzel ve giderek daha fazla tanınan Pakistan ülkesinde, yaklaşık on yıl önce Diş Cerrahisi olarak eğitim aldığım Birleşik Krallık'ta büyüdüm. Sağlık alanındaki kariyerim ve birçok iş girişimim sırasında fotoğrafçılığa olan tutkum hasta portrelerinden doğanın en hayranlık uyandıran anlarını yakalamaya dönüştü.

Çocukluğumdan beri aşılınmış maceraperest bir ruh ve elimde bir kamera ile son yılları dünyayı keşfetmeye adadım - yanımda bir paraşüt veya Cessna karavan ile ister okyanusun derinliklerine dalarak, ister gökyüzünde uçarak. Son 2 yıl her kıtayı yalnız gezdikten sonra, doğanın barışa ilham verme konusundaki eşsiz yeteneğine karşı mutlak bir hayranlık içindeyim.

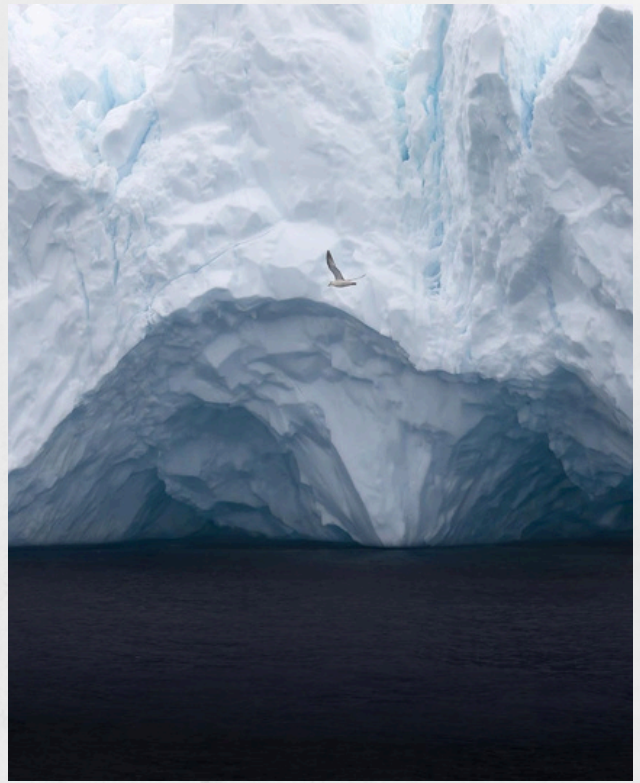
Özenle seçilmiş bu çekimler aracılığıyla, sizi, bizi çevreleyen mucizeyle yeniden bağlantı kurmaya davet ederek, gezegenin olağanüstü güzellik anlarını paylaşmayı umuyorum.

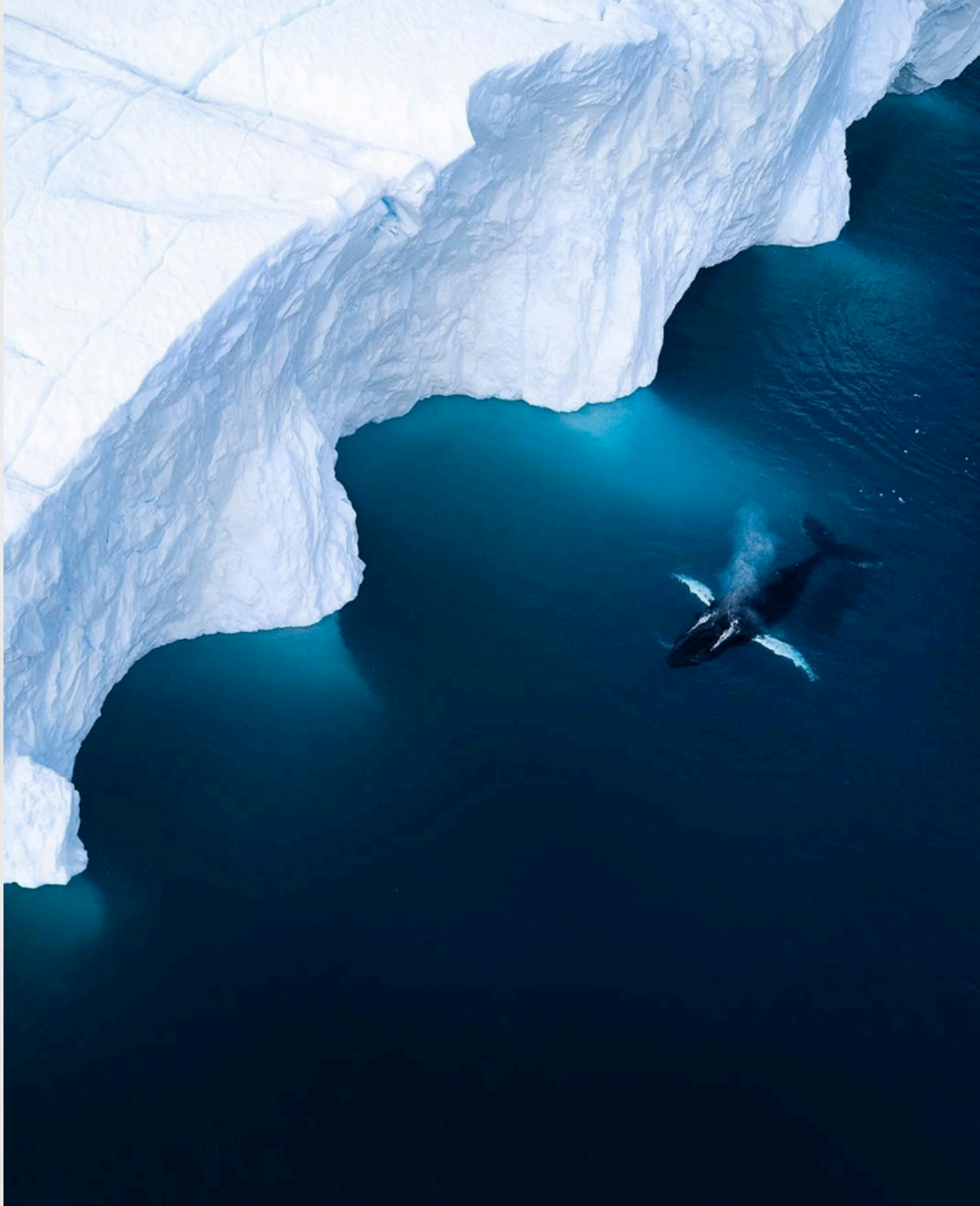
GRÖNLAND'DAN FOTOĞRAFLAR
Bilal HUSSAIN

Dr. Ecz. Yelda AKILLIGÖZ

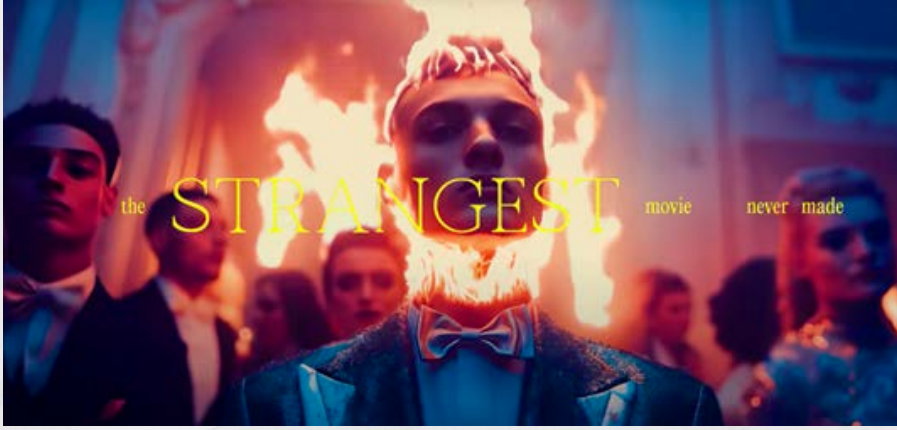
SALVADOR DALÍ ve FİLM SENARYOSU

Yapay Zeka, Film Senaryosunda

Sürrealist resim çalışmalarında duyulur dünya kurallarına karşı koyan, rüyayı andıran kompozisyonlarıyla tanıdığımız Salvador Dalí, 1937 yılında bir film senaryosu yazar. Rüyaların gerçek olduğu bir dünyada âşık olan kişinin gerçeküstü hikâyesini anlatan ve Hollywood’da Komedi grubu olan Harpo Marx için yazılan “Giraffes on Horseback Salad” (At Sirtında Salata Yiyen Zürafalar) adlı bu senaryo, fazla sürrealist bulunması nedeniyle reddedilir. Gerçeküstülüğün aşırı bulunduğu konular ise; zürafaların ateş püskürmesi, kadının yüzünün olmayışı vb. sahnelerdir. 3 Nisan 2025 tarihinde Google’ın yapay zeka teknolojisi kullanılarak ve yönetmeni yapay zeka olan bu senaryo dijital perdeye taşınmıştır.

Dijipedyanın haberine göre bu proje, Florida’daki The Dalí Museum ile birlikte reklam ajansı Goodby Silverstein & Partners iş birliğiyle hayata geçirilmiştir. Dijital uyarlamada, Google Cloud’un gelişmiş yapay zeka modellerinden “Vevo 2 (Gerçeküstü videolar üretmek için kullanılır)” ve “Imagen 3 (Görsel tasarımları yüksek çözünürlükte oluşturur)” kullanılmıştır. Bu 2 model çalışmasını Google’ın yapay zeka platformu Vertex AI üzerinde gerçekleştirmiştir (1981 doğumlu olan Alireza Navidmoghaddam, İngiliz Dili ve Edebiyatı alanında doktora derecesini tamamlamıştır. Halen İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa’da öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır. ,lerle de sokakların görünmeyen hikâyelerini keşfederken, geçici anları zamansız eserler haline getirmektedir. (Erişim 9.7.2025).

Filmin fragmanı, 3 Nisan 2025 tarihinde YouTube’da yayımlanmış ve Las Vegas’daki Google Cloud Next konferansında tanıtılmıştır. Sürrealist fantastik sahneler, yapay zeka ile dijital olarak canlandırılmıştır.

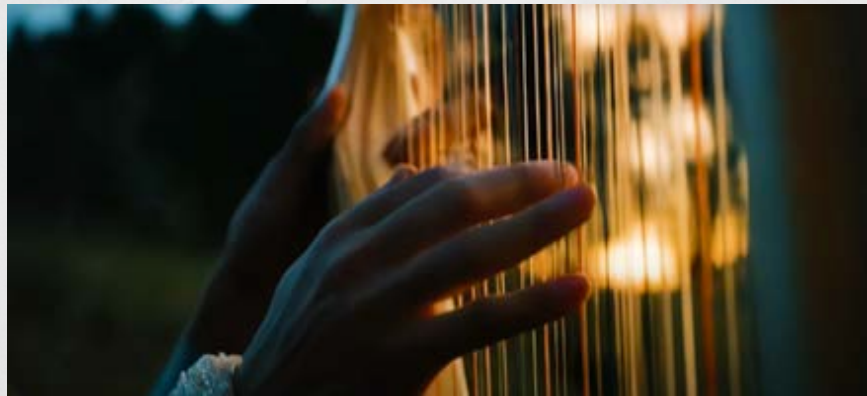
<https://bigumigu.com/haber/salvador-dalinin-reddedilen-senaryosu-yapay-zeka-ile-hayat-buluyor/> (9.7.2025)

<https://www.milliyet.com.tr/kultur-sanat/daliye-yapay-zeka-destegi-7349005> (9.7.2025)

Bigumig.com'un haberinde, "Fragman merak uyandırmasının yanında elbette tartışmaları de beraberinde getirdi. Görsel açıdan çarpıcı olsa da bazı sahnelerin Dali'nin estetik niyetine yeterince sadık kalmadığı yönünde eleştiriler var. Sanat eleştirmeni Ben Davis, fragmandaki görsellerin "sürrealizmden çok bir moda çekimini" andırdığını ve yapay zekânın ürettiği bazı detayların projenin inandırıcılığına zarar verdiğini savunuyor. Yanlış yazılmış Roma rakamları, arp telleri arasından geçen çarpık parmaklar gibi birçok dijital kusur dikkatli gözlerden kaçmamış.

Dali'nin yüzü görünmeyen bir karakter olarak tasarladığı “surrealist kadın”ın fragmanda doğrudan ekrana bakması da orijinal niyetten ne ölçüde sapıldığını kanıtlar nitelikte” şeklinde filmin kritiğine yer verilmiştir (<https://bigumigu.com/haber/salvador-dalinin-reddedilen-senaryosu-yapay-zeka-ile-hayat-buluyor/> Erişim 9.7.2025).

<https://bigumigu.com/haber/salvador-dalinin-reddedilen-senaryosu-yapay-zeka-ile-hayat-buluyor/> (9.7.2025)

Özlem İLERİ

V E N E D İ K G E Z İ N O T L A R I

2022 yılının Kasım ayında İtalya'nın Bolonya kentine gitmiştik eşimle, o fuara katıldı ben de şehri gezdim. Bolonya küçük bir şehir olduğu için arada bir günümü de Venedik'e giderek geçirmeyi planlamıştım. Bir gün önceden biletimi aldım fakat dönüş saatimi biraz geç aldığımı fark ettim ve seyahat günü biraz erken gidip biletimi değiştirmek istedim. Burada bineceğin tren ve saate bilet almak zorundasınız, Almanya'da bir aylık bilet ile istediğin (hızlı olmayan) trene, istediğin saatte binip gidiyordunuz, bu da benim gibi gezginler için muhteşem bir fırsat. Ama İtalya'da mecburen kullanacağın gün ve saat için bilet almak gerekiyor.

Sabah çıktığımda otelimizin olduğu Via del Indipendenza caddesinin araç trafiğine kapalı olduğunu gördüm. Aslında istasyona yakındık; ama bileti değiştirmek için otobüsle biraz hızlıca ve erken gitmek istiyordum. Tabii cadde trafiğe kapalı olunca istasyona boş caddede koşturarak gitmek zorunda kaldım. Nefes nefese istasyona ulaştığımda, 20 ye yakın platform olduğu ve bilet ofisinde sıra olduğu için biraz heyecan yaşadım tabii. En son, girişte bilet değiştirme işlemi sorduğum kapıdaki hanım bana 'sen treni kaçıracaksın platforma git' dediğinde sıram geldi, hemen bileti değiştirip platforma gittim, tren beni bekliyordu 5 dakika da vaktim kalmıştı. Ve hemen her tren seyahatimde olduğu gibi biraz heyecan yaşadıktan sonra, Venedik'e doğru yola çıktım. 1,5-2 saatlik bir yolculuğun ardından Venedik'e ulaştım.

Venedik, kuzeydoğu İtalya'da birbirinden kanallarla ayrılmış ve köprülerle bağlanan 118 adanın üzerine kuruludur. Şehir, kıyı şeridi boyunca uzanan Venedik Lagünü'nde, Po ve Piave nehirlerinin deltaları arasına kuruludur. Venedik doğal güzelliği, mimarisi ve sanat eserleri ile ün yapmıştır. Bu şehir bütünüyle, deniz kulağı da dahil, Dünya Mirası listesi listesindedir.

Venedik, Veneto bölgesinin başkentidir. 2009 yılında Venedik komününde 270.098 kişi yaşıyordu. (Bu nüfusun 60.000'i tarihi Venedik şehrinde, 176.000'i Mestre ve Marghera şehirlerinde, 31.000' ise deniz kulağı üzerindeki diğer adalardadır). Padova ve Treviso şehirleriyle birlikte oluşan Padova-Treviso-Venedik Metropolitan Bölgesi (PATREVE)'nin toplam nüfusu 1.600.000'dir. PATREVE herhangi bir özerkliği bulunmayan, sadece istatistiksel bir bölgedir.

Venedik ismi, M.Ö. 10. yüzyılda burada yaşayan Veneti halkından gelmektedir. Ayrıca şehir eskiden Venedik Cumhuriyeti'nin başkentiydi. Venedik "La Dominante", "Serenissima", "Adriyatığın Kraliçesi", "Sular Şehri", "Maskelerin Şehri", "Köprülerin Şehri", "Yüzen Şehir" ve "Kanallar Şehri" olarak bilinir. Luigi Barzini, The New York Times Gazetesi'nde Venedik'i "kuşkusuz bir insan tarafından yapılan en güzel şehir" ayrıca Times Online Gazetesi'nde "Avrupa'nın en romantik şehri" olarak tanımlamışlardır.

Venedik Cumhuriyeti Orta Çağ ve Rönesans dönemi boyunca denizlerdeki en önemli kuvvet olduğu kadar 13. yüzyıldan 17. yüzyılın sonlarına kadar sanatın ve ticaretin merkeziydi. Tarihi boyunca, özellikle Rönesans Döneminde, birçok sanatsal hareket olmuştur. Venedik tarihi boyunca senfonik müzik ve operanın gelişiminde önemli rol oynayan, aynı zamanda Antonio Vivaldi'nin doğduğu şehirdir.

<https://tr.wikipedia.org/wiki/Venedik> (15/10/2024)

Önce her yeni şehirde yaptığım gibi bir şehir haritası bulmak için harekete geçtim. Ama bir turizm danışma bürosu bulamadım, elinde harita olan bir başka turiste sorunca, haritayı kaldıkları otelin verdiğini öğrendim ve bir otel bulmak üzere biraz dolaşım. Sonunda gözüme kestirdiğim bir otele girip resepsiyondan harita istedim ve alıp mutlu bir şekilde gezinmeye başladım. Bu sokakları o yürüyüş esnasında çektim. Venedik bir kanallar şehri olduğu için esas gezintimi elbette tekneyle yaptım; ama bu dar sokaklar da ancak yürüyüş esnasında görülebilecek çok hoş yerler.

Sonra tekne gezisine başladım. Tekneler Büyük Kanal'da çeşitli iskelelere uğrayarak size harika bir şehir turu attırıyor. Aslında farklı iskelelerde inip orayı gezip tekrar binebiliyorsunuz; ama ben havanın soğuk olması sebebiyle ve tabii tekne gezintilerini de çok sevdiğim için tekneden etrafı seyredip, fotoğraf çekmeyi tercih ettim.

Grand Kanal (Canal Grande)

Büyük Kanal (Canal Grande) yaklaşık 4 km uzunluğunda, 30 ile 70 m genişliğinde, derinliği 5 metreye varan Venedik'teki en büyük kanaldır. Kanal S şeklinde aktığı için "volta die Canal" olarak isimlendirilir. Grand Kanal'a yaklaşık 45 adet diğer küçük kanal bağlanmaktadır.

Kanalın sol tarafında San Marco, Cannaregio ve Castello, sağ tarafında ise Dorsoduro, San Polo ve Santa Croce bölgeleri bulunur.

Günümüzde Grand Kanal üzerinde 4 köprü bulunmaktadır. İçlerinden en eski olanı Rialto Köprüsüdür. Scalzi Köprüsü ve Accademia Köprüsü'nün inşa edildiği 19. yüzyıla kadar "Rialto Köprüsü" Grand Kanal üzerinde iki yakayı birbirine bağlayan tek köprü idi.

Grand Kanal kenarlarında 200'ün üzerinde saray vardır. Saraylarda Gotik, Rönesans ve Barok stiline sıkça rastlanmaktadır. Bazı saraylarda Bizans mimarisi göze çarpar.

Grand Kanal'da ulaşım deniz otobüsleri (vaporetto) ve gondollar ile sağlanmaktadır. Ayrıca deniz taksileri de mevcuttur. Grand Kanalı boydan boya sadece 1 numaralı deniz otobüsü (vaporetto) geçmektedir.

Grand Kanal'da yüzmek para cezasına tabidir. Bu konuda çok sıkı kontroller yapılmaktadır (<https://tr.wikipedia.org/wiki/Venedik> (15/10/2024)).

Elime haritamı da aldıktan sonra tur teknelerine (vaporettolara) doğru yola çıktım. Biraz sıra bekledikten sonra bir tekneye bindim ve gezintime başladım. Kasım ayında olduğumuzdan havanın soğukluğunu da hesaba katarak ben sadece teknede oturup kanal boyunca sağlı sollu sıralanan, önlerinde iskeleleri olan sanat eseri evleri, otelleri hayranlıkla seyrettim ve fotoğraflarını çektim. Son derece ilginç olduğu için sadece binaların dış kısım fotoğraflarıyla yetindim.

Rialto Köprüsü

Venedik kentinin en renkli mekanlarından biridir. Kentin iki yakasını birbirine bağlayan en eski köprüdür. Köprü, aynı zamanda bir alışveriş merkezidir. Muhtelif pek çok ürün satılmaktadır. Köprüden Grand Kanal manzarası göze çarpmaktadır.

<https://tr.wikipedia.org/wiki/Venedik>
(15/10/2024)

Gezinti süresince bir çok farklı mekan gördük bunlardan biri de San Marco meydanında bulunan San Marco Bazilikasıydı.

San Marco Meydanı, Venedik'in turistler ve güvercinler tarafından en çok ziyaret edilen meydanı.

San Marco Meydanı 175 uzunluğunda, 82 metre genişliğindedir. Fransız Yazar Alfred de Musset meydan için "Avrupa'nın Salonu", Napolyon ise "Avrupa'nın en güzel şenlik alanı" ifadesini kullanmıştır.

Meydanın geçmişi 9. yüzyıla dayanmaktadır. O zamanlar meydan düklerin aldıkları kararları açıkladıkları, San Marco Bazilikası'nın önündeki küçük bir alandı. Meydan bugünkü konumuna 13. ve 16. yüzyıllar arasındaki çalışmalar sonucunda ulaşmıştır.

Büyük kanal'dan başladığında (soldan sağa) meydanda sırasıyla şu binalar yer alır: Dükler Sarayı, Porta della Carta, Saat kulesi, Procuratie Vecchie, Procuratie Nove, Campanile ve Marciana Millî Kütüphanesi.

Meydan aynı zamanda pek çok ünlü ziyaretçileri olmuş olan kahvehaneleri ile de ünlüdür. Meydanın ve İtalya'nın en eski kahvehanesi olan Caffè Florian (1720 yılında inşa edilmiştir) pek çok yazar, şair ve müzisyenin buluşma yeri idi. Goethe, Thomas Mann, Marcel Proust, Hemingway ve Mark Twain gibi pek çok ünlü kişiler kahve içmeye oraya giderlerdi. Hatta Richard Wagner Giuseppe Verdi ile karşılaşmamak için meydanın diğer tarafındaki Caffè Lavena'ya giderdi.

<https://tr.wikipedia.org/wiki/Venedik> (15/10/2024)

San Marco Bazilikası, San Marco Meydanı'nda yer alan Bizans mimarisi sanatının en iyi bilinen örneklerinden biri olarak şehrin en meşhur kilise yapılarından biri olan bir katedraldır. Yapı Düka'nın Sarayı'na bitişik ve bağlantılıdır. Orijinal olarak yapı Venedik dükalarının şapelidir ve şehrin katedrali değildir. 1807 yılından beri Venedik Patriği'nin, Venedik piskoposluk ruhani dairesi Roma Katolik Başpiskoposunun ikâmetgâhıdır.

Yapının zengin dizaynı için Bizans mozaikleri Venedik'in zenginlik ve gücünün bir sembolü olarak yaldızlandı. 11. yüzyıldan beri yapı onun takma adı Chiesa d'Oro (Church of gold) Altın Kilise ile bilinir.

Venedik, Veneto bölgesinin başkentidir. 2009 yılında Venedik komününde 270.098 kişi yaşıyordu. (Bu nüfusun 60.000'i tarihi Venedik şehrinde, 176.000'i Mestre ve Mar, (15/10/2024)

Tekne Gezisinden Muhteşem Binalar

Palazzo Ducale, Venedik'te bulunan Venedik gotiği tarzında yapılmış bir saraydır. Saray Venedik dükalarının köşküdür.

Sarayın iki tarafı daha çok Venedik logununa ve San Marco meydanına veya daha fazla Meydana bakar. Alt katta bir dizi kemer kullanımı "yerçekimine meydan okuyan" bir görüntü doğurur. Ayrıca renklerin etkili zıt kullanımı vardır.

Günümüzdeki saray büyük ölçüde 1309-1424 yılları arasında yapıldı ve belki de Filippo Calendario tarafından dizayn edildi. Saray oldukça küçük olan bir kale üzerine inşa edildi. Giovanni ve Bartolomeo Bon 1442 yılında Porta della Carta yı inşa ettiler. Bu Sarayın Piazzetta tarafında olan geç-gotik tarzında bir anıtsal kapıdır. Bu kapı merkez avluya açılmaktadır.

Saray 1574 yılındaki bir yangında kötü bir şekilde zarar görür. Daha sonraki yeniden inşa etme çalışmalarında orijinal gotik tarzına, Palladio'nun alternatif neo-klasik tarzını önermesine rağmen riayet edilir. Fakat bazı klasik örnekler vardır. Örnek olarak on altıncı yüzyıldan beri saray İç çekme Köprüsü'yle hapishaneye bağlanmıştır.

Dükalık residansı olduğu kadar, saray Venedik Cumhuriyeti'nin politik kurumlarına şehrin Napolyon işgaline kadar ev sahipliği yapmıştır. Venedik, aristokratik seçkin kimselerce yönetiliyordu, fakat vatandaşlar için yazılı şikayetlerini Bussola odası olarak bilinen yere verme imkânları vardı.

[https://tr.wikipedia.org/wiki/Palazzo_Ducale_\(Venedik\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Palazzo_Ducale_(Venedik)) (15/10/2024)

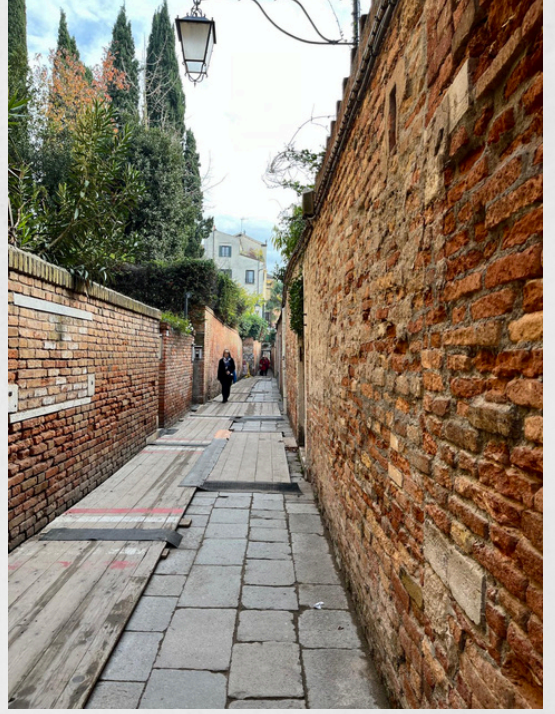
Tekneden biraz daha fotoğraf çektikten sonra tekrar ilk bindiğim iskeleye geldik ve ben orada inip biraz da yaya olarak gezmeye devam ettim.

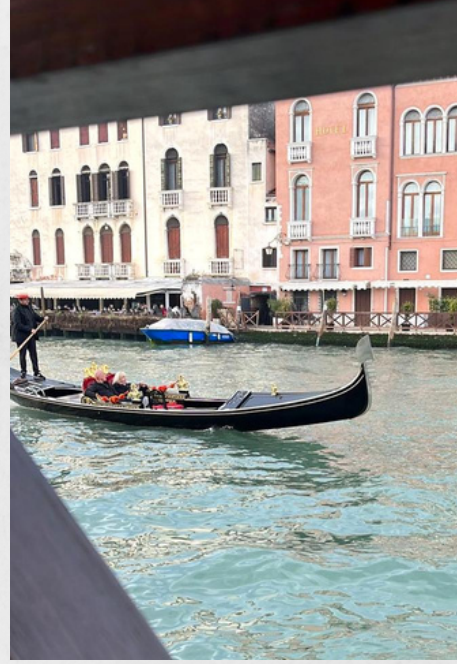
Tekneden biraz daha fotoğraf çektikten sonra tekrar ilk bindiğim iskeleye geldik ve ben orada inip biraz da yaya olarak gezmeye devam ettim.

Buradan sonraki fotoğraflar köprüden karşıya geçtikten sonra yürüyerek gezerken çektiğim fotoğraflar. Öncelikle bir otobüs durağına denk geldim ki; bu da beni oldukça şaşırttı. Demek ki kanalın diğer tarafında otobüslerin geçebileceği geniş caddeler varmış. Ancak benim gezdiğim kısımda sadece yayaların geçebileceği dar sokaklar ve küçük dar kanalların üzerinden geçen köprüler vardı. Genelde evlerin bir taraflarında dar sokaklar diğer taraflarında ise kanallar bulunuyordu.

Burası da yürürken köprüden görüp beğendiğim küçük bir otel. Köprüden baktığımda çok yakın olan bu otele ulaşmak için binaların aralarından dolanarak bayağı uzun bir yol katetmem gerekti; ama sonrasında küçücük terasında oturup biraz dinlenmek harika oldu.

Ve dönüş zamanı yaklaşırken büyük bir köprüden tekrar istasyona doğru gittim. Bu fotoğrafları da o esnada köprüden öncesinde ve sonrasında yürürken çektim. Tren saati yaklaşırken hemen istasyonun yakınındaki kiliseyi de hızlıca gezerek gezimi sonlandırdım.

Santa Maria di Nazareth, kuzey İtalya'daki Venedik'te bulunan bir Roma Katolik Karmelit kilisesidir. Ayrıca, şehirdeki Ayakkabısız Karmelit tarikatının merkezi olduğu için Scalzi Kilisesi olarak da adlandırılır (Scalzi, İtalyancada 'çıplak ayak' anlamına gelir). Cannaregio sestiere'sinde, Venezia Santa Lucia tren istasyonunun yakınında bulunan bu kilise, 17. yüzyılın ortalarında Baldassarre Longhena'nın tasarımlarına göre inşa edilmiş ve o yüzyılın son on yıllarında tamamlanmıştır.

https://en.wikipedia.org/wiki/Scalzi,_Venice (16/10/2024)

Son durağım, Venedik Santa Lucia tren istasyonu.

Venedik gerçekten çok farklı bir şehir, valizleriyle teknelere binen ya da köprülerden geçen insanlar burada yaşamının nasıl olacağını düşünmemeye sebep oldu. Gerçekten her yerin sularla kaplı olduğu bir şehri gezmek çok keyifli; ama orada yaşamının oldukça zor olduğundan eminim. Yine de Bolonya'dan 1 günlüğüne de olsa gelip bu güzel şehri gezdiğim için çok mutlu olarak döndüm. Tabii biraz daha sıcak ve güneşli günlerde uzun uzun gezmek çok daha keyifli olurdu.

Prof. Dr. Zühre ŞENTÜRK

Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi mezunuyum. Akademik hayatımın 22 yılını Ankara'da (20 yılı, Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'nde, 2 yılı ise Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'nde), 22 yılını ise yalnızca 2 yıllığma diye yola çıkıp geldiğim Van'da (Van Yüzcüncü Yıl Üniversitesi Fen Fakültesi'nde) geçirdim. Uzmanlık alanım Elektroanalitik Kimya olduğu için elektronlarla dans etmeyi çok sevmekteyim. Öte yandan gönül penceresinden gördüğüm güzellikleri de yazıya dökmekten büyük keyif almaktayım.

KÖY ENSTİTÜLERİNİN KUSURLARINI BANA VERİN, BAŞARILARI SİZİN OLSUN

Prof. Dr. Zühre ŞENTÜRK

Yukarıdaki başlığın kime ait olduğunu mutlaka tahmin etmişsinizdir... Türk eğitimini bilimin ışığıyla aydınlatmaya bir ömür vermiş, eşine az rastlanan toplumsal bir dönüşüm sürecinin önemli mimarlarından birisine... Köy Enstitüleri'nin de kurucusu olan bir dönemin efsane Milli Eğitim Bakanına... oğlu olan Can Yücel'in kendisine "Hayatta Ben En Çok Babamı Sevdim" başlıklı bir şiir yazdığı, henüz 64 yaşını sürerken bu dünya ile vedalaşmasının üzerinden 64 yıl geçmiş olan Hasan Âli Yücel'e yâni... öylesi bir eğitim devrimcisiydi ki; doğumunun 100. yılı olan 1997'yi UNESCO, tüm dünyaya Hasan Âli Yücel yılı olarak duyurmuştu.

Daha önce de yazmıştım; bizim evde 1940'lı yıllara ait kalın ciltli tam 12 adet İftihar Kitabı vardır diye... bu kitaplarda, Anadolu'nun doğusundan batısına, kuzeyinden güneyine tüm ortaokul ve liselerinde her yıl iftihara geçen öğrencilerin fotoğrafları basılıdır... tüm kitapların ilk sayfasında da 1938-1946 yılları arasındaki Bakanlık sırasında Hasan Âli Yücel'in bu başarılı çocuklara sesleniş yeri alır... "Çocuklarım..." diye başlar "...bütün hayatınız boyunca iyi ahlâklı ve çalışkan vatandaşlar olarak Cumhuriyetin yükselmesine ve Türk Milletinin ilerlemesine hizmet etmenizi dilerim" cümlesiyle sona erer... bu 12 kitabın 6'sı gözlerinin rengini Ege Denizi'nin mavisinden alan sarı Mediş'in yâni annemindi... 6'sı da Karadeniz esintili siyah dalgalı saçları, derin bakışları olan İsmail'in... babamın... oysa birbirlerinden o kadar uzak ve habersizdirler ki o yıllarda... ama 6 yıl boyunca hep aynı kitapta buluşmuşlardı... yalnızca 1-2 sayfa ötede üstelik... eğitim süreçlerinin tam da bu koca yürekli devrimcinin dönemine denk düşmesi onlar için ne büyük şans olmalıydı...

Maviş Mediş'in babası yâni hiç göremediğim dedem, Mübadele yıllarında (1923'ler) Yunanistan'dan Türkiye'ye göç ederek İzmir'e yerleşir... Mediş, henüz 4 yaşındayken 27 yaşındaki annesini (yâni anneannemi) üçüncü kardeşlerinin doğumu sırasında kaybeder... Dedem, biri 4, diğeri 7 yaşında (bu dünyadan çok erken ayrılan canım Meliha teyzem) iki küçük kız çocuğuyla ortada kalınca; Mediş'in bakımını hiç çocukları olmayan Bedrettin amcası (İzmir'li dedem) ve Firdevs yengesi (İzmir'li ninem) üstlenir... Dünya iyisi iki insan, hele yenge, sanki bir melek ve İzmir'in Karşıyaka'sında Mediş'e çok güzel bir yuva sunulur, sıcacık, bir dediği iki edilmez... Ortaokul ve liseyi Karşıyaka'da okur, çok çalışkandır... her yıl iftihar getirir eve...

Derin bakışlı İsmail ise; çılgın Çoruh'a yukarıdan kuş bakışı bakan Artvin'in Gürcü köylerinden biri olan doğa harikası Sinkoti'de (şimdiki adı Sümbüllü) dünyayla tanışır... yaklaşık 300 yıl Osmanlı egemenliğinde kalmış olan Artvin ve dolayısıyla Sinkoti, 93 Harbi diye anılan 1870'lerin sonundaki Osmanlı-Rus Savaşının ardından Gürcistan'a geçmiş ve İsmail'in doğumundan yalnızca 6 yıl önce Türkiye'ye bırakılmıştır... Bu kadar karmaşık ve zorlu süreçte köyden hemen hemen hiç göç olmamıştır... İsmail ise Mediş'ten habersiz ortaokul ve liseyi yatılı olarak Trabzon'da okur... o da çok çalışkandır... her yıl iftihar getirir eve... ama çok çetin bir çocukluk dönemidir onunkisi... Mediş'inki ile kıyaslanmaz...

Kader onları yıllar sonra Ankara'da buluşturur... Ankara Üniversitesi'nin yerleşkesinde yan yana yer alan Veteriner Fakültesini Mediş, Ziraat Fakültesini de İsmail birincilikle bitirirler bu kez... Fakülte yıllarında tanışırlar ve birbirlerine âşık olarak evlenirler... her ikisinin de Fakültelerinden kariyer teklifi gelmesine karşın istemezler ve ilk tayinleri Hasan Âli Yücel'in atalarının da memleketi olan Giresun'a çıkar... Benim de doğduğum o şirin fındık bahçeleri arasına... sonra Samsun ve ardından Ankara yılları gelir...

1960'ların hemen başında Mediş ve İsmail çok iyi bir bursla eğitimlerinin devamı için bu kez Amerika'ya giderler... Columbus kentindeki "Ohio State" Üniversitesine... o yıllarda gençlerin böyle bir projeye yurtdışına çıkmaları ender görüldüğü için bir dönem Hasan Âli Yücel'in de yazılarına yer veren Ulus Gazetesi, Mediş ve İsmail ile bir röportaj yapar... O tarihli gazetede ki fotoğrafları çerçeveletilmiş olarak Ankara ve Van'lı yıllarımda Fakülte de ki ofisimin duvarından hep beni izlemiştir... Amerika'daki eğitimlerini tamamladıklarında yine çok başarılı olduklarından bu kez de gittikleri Üniversiteden kendilerine kalmaları için kürsü teklif edilir... ama eğitimleri biter bitmez geri dönerler... çünkü onlar iftihar kitaplarının ilk sayfasındaki Hasan Âli'nin son

cümlesini asla unutmamışlardır. Çünkü onlar bu devrimci eğitimcinin de sevgiyle bağlı olduğu o eşsiz mavi gözlerin ne çetin koşullarda kendilerine armağan ettiği Cumhuriyet'in kazanımlarını çok iyi bilmekteydiler... öncesini de yaşamışlardı... sonrasını da...

O yılların Mediş'leri ve İsmail'leri hep böyleydi de; günümüzün penceresinden o yıllara baktığımızda dürüstçe kendimize itiraf etmek gerekirse çok da anlaşılır davranışlar değildi bunlar değil mi?... o elleri öpülesi Hasan Âli'ler nasıl başarmışlardı öğrencilerinin beyinleri kadar yüreklerine de böylesi dokunabilmeyi... Sanki başka dünyalardan gelmiş gibiydiler... Günümüzde yaşananlarla kıyaslanırsa bir tuhaftılar, hem de oldukça tuhaf...

Bu yazımın finalini de 94 yıl öncesinin tam da bu zamanlarına denk gelen bir yaşamışlıkla bitirmek istiyorum... O eşsiz mavi gözler, Anadolu'nun tamamını kapsayacak ve 3 ay sürecek bir denetleme gezisine çıkmıştır... Her bakanlık, kendisine danışmanlık yapacak bir müfettiş görevlendirir... O zamanki adıyla Maarif Vekaleti de bu görevi henüz 33 yaşındaki Hasan-Âli'ye verir... Çünkü mavi gözler, bu genç adamı İzmir'de öğretmenlik yaptığı dönemlerindeki cesur söylemlerinden tanımaktadır... Bir gün, o mavi gözler yanında bulunanlara "Türk milleti ne zaman kendini kurtulmuş sayabilir?" diye bir soru sorar... Herkes birşeyler söyler... Sonra genç Hasan-Âli söz alır ve der ki: "Paşam, Türk milleti ne zaman kurtarıcı arama ihtiyacını duymayacak hâle gelirse; işte o zaman kurtulmuş olur"... Mavi gözler etrafındakilere döner ve konuşmaya son noktayı koyar... "İşte bu çocuğun söylediği, tam da üzerinde derin derin düşünmemiz gereken bir fikirdir."

Zühre - Van
27 Şubat 2025

Farshad GHADIANI

Farshad Ghadiani, İran ve Türkiye’de faaliyet gösteren Sanjacq Reklam Şirketi’nin kurucusu ve sahibidir. Felsefe, tarih ve sanat alanlarında 200’den fazla illüstrasyonla bu alanlarda önemli katkılar sağlamaya çalışmıştır. Sanat ve teknolojiyi birleştirerek, çeşitli alanlarda, özellikle reklamcılık, yayıncılık ve dijital tasarımda kullanılabilir çeşitli eserler yaratmıştır.

Her zaman yaratıcılık ve kaliteye odaklanarak, müşterilerine benzersiz eserler sunmak ve illüstrasyon ve grafik tasarım sanatını geliştirmede önemli bir rol oynamak için çaba göstermiştir. Ghadiani,

- Adobe Photoshop
- Adobe InDesign
- Adobe Illustrator
- CorelDRAW
- FreeHand
- Adobe Premiere programlarında uzman olup; sanatsal tasarımlar ve işler üretmektedir.

BİR FOTOĞRAF (DİJİTAL) BİR YORUM

Karşılaşma Eşiği

fgdigitalarts Eserin adı: Karşılaşma Eşiği
Tasarım Yazılımı: Photoshop

Bu çalışma sessiz bir soruyla başladı: Bir buluşma gerçekten gerçekleşmediğinde geriye ne kalır?

Üç figür ortaya çıkıyor - kırık, uzak, sessizlik içinde asılı. Net bir hikaye yok. Çözüm yok. Yokluğun varlıktan daha yüksek konuştuğu bir görsel gerilim sadece.

Merkezde bir kadın etrafındaki yapıya karışıyor. Vücudu solar ama hafızası, kültürü ve kimliği ile işaretlenmiş kıyafetleri kalır. Boşluğa hakim değil; kırığı, kaybolan kalbidir.

Sola doğru, profilde bir adam onu izliyor, ama ana hatları zaten çözülüyor. Görüyor ama anlamaz. Sağda, bir kadın gölgede kaybolur -onun kayboluşu kasıtlı, onurlu ve siyasidir.

Etrafındaki uzay parçalanmış - duvarlar çöker, ışık gizlenir ve gölge şekilden daha fazlasını anlatır. Burada anlatım yok, sadece kafa karışıklığı ve hatırlanması için sessiz bir mücadele. Tüm Unutkanlık çalışmalarım gibi, bu parça da kayıp, yankı ve hassas hafızadan bir dil oluşturuyor.

Ben de o eşikte -bilici olarak değil, tanık olarak duruyorum. Bu varlığın resmi değil. Neredeyse giden şeyin tablosu.

Halil SARIİŞİK

PATAGONYA MANZARA FOTOĞRAFLARI

Sayın Halil Saruışık'ın Patagonya'ya ait fotoğraflarına Görence Dergi'nin Haziran ayı (2025) 34. sayısında yer vermiştik. Bu sayımızda manzara fotoğraflarıyla devam ediyoruz.

Patagonya, Şili ve Arjantin'in güneyindeki bölgedir. Arjantin'deki Rio Colorado ile Şili'deki Bio Bio nehirlerinin güneyi ile Macellan Boğazı'nın kuzeyi arasında kalır. Magellan Boğazının güneyindeki Ateş Toprakları da Patagonya'ya dâhil edilebilir.

Rivayete göre Ferdinand Macellan, ismini verdiği Macellan Boğazı'ndan geçerken bu topraklarda gördüğü guanako postlarına bürünmüş ve yüzleri boyalı yerlileri bir İspanyol öyküsündeki Patagon adlı bir canavara benzeterek bölgeye bu adı vermiştir (<https://tr.wikipedia.org/wiki/Patagonya> Erişim 22.05.2025).

Turhan KA.

Asıl adı Turhan Karayağmurlar, 1959 yılında İnegöl de doğdu. 1985 yılında İzmir de reklam sektöründe çalışmaya başladı, 2001 yılından itibaren işlerini Turhan KA. olarak imzalıyor. 1990 yılında çalıştığı reklam atölyesinde kendi çabasıyla resim yapmaya başladı ve hiç ara vermeden devam ediyor. Resim eğitimi almadı öğrendiği her şeyi çalışarak, araştırarak deneyerek, yaparak öğrendi.

Dönemsel olarak seriler halinde çalışıyor, son beş yıldır ağırlıklı olarak 2017 yılında bir tesadüf sonucu yapmaya başladığı heykel ve maskaları üretiyor. Resme çok katkısı olduğunu düşündüğü için fotoğraf ile ilgileniyor, aynı zamanda özellikle son yıllarda video çekiyor. Youtube'da kendi işlerinin, sergilerinin, görsel medyada, televizyonda çıkan haberlerinin, şiirlerinin olduğu Turhan KA. ismiyle bir kanalı var.

Mecmua İstanbul haber ve medya sitesinde kendi deneyimlerinden oluşan sanat yazıları yazıyor. Karma ve grup sergilerine katıldı kişisel sergiler açtı. Resmi, özel koleksiyonlarda ve TÜRVAK Sinema Tiyatro Müzesi, İzmir Kağıt ve Kitap Sanatları Müzesi daimi koleksiyonunda eserleri bulunuyor.

2008 yılında gelen bir teklifle İstanbul Sürmeli otel ve Vakıfbank Ayrıcalık Sosyal Tesisleri odalarına resimler hazırladı.

BRHD üyesi, resim ve farklı çalışmalarını İzmir'de sürdürüyor. Her türlü malzemeyi kullanan, bilinen yerleşik kurallardan, sınırlardan hoşlanmayan Turhan KA., kendi sanat anlayışını şöyle tanımlıyor;

"Benim sanatım hiç bilmediğim; fakat bulmak için inatla uğraştığım bir yer."

Bİ BAKTIM HEYKEL YAPIYORUM...

Heykel ile tanışmam tamamen bir tesadüf ile oldu, 2017 de atık malzemeler ile hazırladığım

KA. FA CA... başlıklı sergimde galeri salonundaki 4 adet heykel kaidesi boş kalmasın diye atık malzemeler ile heykel ve mask yapmaya başladım. Ben bir heykeltıraş değilim, kullandığım malzemelerde klasik heykel malzemeleri değil, bunlar benim heykellerim bu yüzden onlara KA. CA Heykel ve KA. CA MasKA diyorum.

Malzemelerim tamamen atık malzemeler ve özel olarak alınmış bir şey yok sadece tutkal ve boya alıyorum, çoğu zaman boyalarım da atık. Günlük yaşamda insanların bir kenara attığı her şey malzemem olabiliyor. Kullanılmış kablolar, bezler, ipler, atık teknolojik malzemeler, kırılmış plastik, ahşap metal parçalar tel vs. Ben onları topluyorum, biriktiriyorum ve birleştiriyorum bütün yaptığım sadece bu.

Yıllar içinde onlarla uğraşırken bir felsefesi de oluştu bu işlerimin. Kullandığım malzemeler tek başlarına belki önemsizler ama bir araya geldiklerinde muhteşem bir yapı ortaya çıkıyor ben onları hepsi birbirine temas edecek şekilde birleştiriyorum, çok sağlam ve estetik bir yapı. Heykel ve masklarım bir araya gelmenin, birlikte olmanın ne kadar önemli olduğunu çok net gösteriyor.

1990 yılında reklam atölyesinde kendi kendime resim yaparak başladığım bu sürece yıllar içinde tutkal ile kabartma işler, kolaj, fotopentür ve fotoğrafın yanı sıra heykel ve maskı da ekledim. İlk heykel sergimi 2018 de Aydın da açmıştım "KA. CA HEYKEL MASK RESİM" başlıklı bu ilk heykel sergimi ülkemizdeki en önemli sanatçılardan biri olduğunu düşündüğüm Kuzgun Acar'a ithaf etmiştim.

İkinci sergimi 2022'de İzmir Türk Amerikan Derneği'nde beş yıllık bir dönem sergisi olarak "NE KA HEYKEL O KA MASK" başlığı ile açılmıştı.

26 Kasım - 13 Aralık 2024'de İzmir Turgut Pura Vakfında görücüye çıkan üçüncü heykel sergimin başlığı "Bİ BAKTIM HEYKEL YAPIYORUM", bu sergimi de ülkemizdeki ilk kadın heykeltıraş Sabiha Bengütaş'a ithaf ediyorum. 2017 - 2024 yılları arasındaki işlerimden bir seçki ile 7 yıllık bir dönem sergisi olan sergimde 38 mask ve 13 heykel yer aldı.

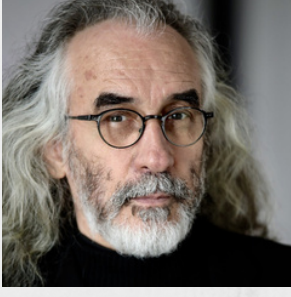
58

34 yıldır farklı malzeme ve yöntemler ile üreten biri olarak sergimin bu sürecimde açtığım 3. heykel sergisi olması da benim için güzel bir duygu, heykel artık benim sürecimin bir parçası daha yeni işler için kendi içime yeni bir kapı açıldı.

Turhan KA.
14 Aralık 2024 / İzmir

Prof. Dr. Sefa ÇELİKSAP

1964 doğumludur. Marmara Üniversitesi, GSF Uygulamalı Sanatlar Tekstil Tasarım Bölümü mezunudur. Yüksek Lisansını Mimar Sinan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Uygulamalı Sanatlar Tekstil Ana Sanat Dalı'nda Doç. Harika Toka danışmanlığında "Giyside Gerçek Üstü Arayışlar" başlıklı uygulamalı tez çalışması sonucunda Wearable Art (Giyilebilir Sanat) kavramını ilk kez ortaya atmıştır.

Sanatta yeterliliğini, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Sinema-TV Bölümü Ana Sanat Dalı'nda Prof. Dr. Zafer Doğan danışmanlığında "Deneysel Film Üretimi ve Karga Gak Dedi", kısa filmi ile tamamlamıştır. Beykent Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sinema TV İng. Bölümü'nden Yardımcı Doçentliğini, İstanbul Aydın Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Moda ve Tekstil Tasarım Bölümü'nden Doçentliğini almıştır.

Halen İstanbul Aydın Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo TV& Sinema Anabilim Dalı TV-Sinema Programı'nda öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Ulusal ve Uluslararası dergilerde yayımlanmış çok sayıda yayını, sözlü ve yazılı bildirileri bulunmaktadır. Çok sayıda Yüksek lisans ve doktora tez çalışmasına danışmanlık yapmıştır.

Fotoğraf çalışmaları, parçacık fiziği ile bağlantılı bulunduğundan, 2016 yılında CERN-Cenevre'den özel davet alarak "Işık Geçiti" (Light Gate) adlı ilk kişisel sergisini açmıştır.

Aynı çalışmanın genişletilmesi suretiyle 2017 yılında özel lansman kapsamında farklı bir sunuş ile tekrar CERN'e davet edilmiştir.

2023-24 yıllarında CERN'de aynı konu üzerine fotoğraf çalışmaları devam edecektir.

Erçin GÜL

Doğanın İzleriyle Sanatı Şekillendiren Eller

1982 yılında Sinop'ta dünyaya gelen Erçin Gül, ilk ve orta öğrenimini bu güzel sahil kentinde tamamladı.

19 Mayıs Üniversitesi İnşaat Teknikerliği bölümünden mezun olduktan sonra farklı işlerde çalıştı ve yaklaşık 16 yıldır ailesiyle birlikte Ordu'da yaşamını sürdürmektedir.

Sanatçı ruhunu keşfetmesi ise bundan yalnızca altı yıl öncesine dayanıyor. Bir gün sahilde yürürken, ırmaklarla denize taşınan ve dalgalarla kıyıya vuran birkaç ağaç kökü dikkatini çekti. Bu parçalar, doğanın kendi tasarımı gibiydi. Onları topladı ve ufak dokunuşlarla benzersiz heykellere dönüştürmeyi başardı. İlk eserini tamamladığında hissettiği mutluluk, "İşte bu benim yolum!" dedirtti. Çevresinden aldığı olumlu tepkiler ise onu daha fazla eser üretmeye teşvik etti.

Erçin Gül'ün eserleri, sıradışı dokularıyla dikkat çekiyor. Ağaç köklerini bir temel olarak kullanırken, kil ile bu doğal malzemelere hayal gücüyle şekil veriyor ve onlara kişilik kazandırıyor. Her biri eşsiz olan bu eserler, doğanın parmak izi gibi özgün bir görünüme sahip. Doğanın şekillendirdiği ağaç parçalarının farklılıkları, heykellerinin hiçbirinin bir diğerine benzememesini sağlıyor.

Sanatçı, bugüne kadar yüzlerce farklı boyutta eser üretti. Genellikle sahilden topladığı ağaç kökleri ve gövdelerini kullansa da, bazen eski bir iş aleti, bir tava, kürek ya da fırça gibi ilham veren objeler de eserlerine dahil oluyor. Onun sanatı, geri dönüşüm ve sürdürülebilirlik temalarına derin bir vurgu yapıyor. "Doğada atık yoktur" fikrini sanatında güçlü bir şekilde işleyen Erçin Gül, ağaç parçalarına ikinci bir hayat sunarak doğal döngüye katkıda bulunuyor.

Son yıllarda, özgün ve çarpıcı eserleri değerli koleksiyonlarda yer bulmaya başladı. Bunu, sanatının eşsiz olmasına ve hiçbir kalıplama tekniği kullanmadan, yalnızca hayal gücü ve özveriyle her bir eseri tek tek inşa etmesine bağlıyor.

Erçin Gül'ün sanatında, doğa ile insanın iş birliğini görmek mümkün. Her bir eser, doğanın bıraktığı izleri ve onun sanatla buluşmasını gözler önüne seriyor.

Erçin Gül'ün Sanatı Üzerine: Doğanın Hafızasında Şekillenen Ruhlar

Erçin Gül'ün sanatı, doğanın terk edilmiş parçalarını yeniden hayata döndürme çabasıyla başlar. Fırtınalardan sonra kıyıya vuran ağaç gövdeleri, kökler, dallar... Bunlar onun için sadece materyal değil, geçmişin tanıklarındır. Her bir parça, zamanla unutulmuş bir öykünün izini taşır. Gül, bu izleri takip eder; doğanın hafızasında şekillenen ruhları yavaşça ortaya çıkarır.

Aşk

Klasik sanat akımlarına doğrudan bağlı olmayan işleri, yine de **Arte Povera**'nın yalın doğallığını, **Ekspresyonizm**'in içe dönük duygusal yoğunluğunu ve **Sürrealizm**'in zaman dışı, gerçeküstü anlatımını bünyesinde barındırır. Ancak bunları taklit etmez; kendi diline dönüştürür. Onun heykellerinde **insan** vardır: Yorgun bir lider, utangaç bir ruh, zamanı delen bir varlık, sahneden sonsuzluğa süzülen bir balerin... Ama bu insanlar sadece birey değildir. Kimi zaman bir topluluğun, kimi zaman bütün bir çağın duygusunu taşırlar.

Gül'ün eserlerinde malzeme ile anlam arasında kopmaz bir bağ bulunur. Kırık bir dal, çatlamış bir kök ya da rüzgârın aşındırdığı bir yüzey, heykelin anlatısının temel taşı olur. Bu yönüyle çalışmaları **kavramsal sanatın** düşünsel boyutuna yaklaşır. Aynı zamanda **ekolojik bir vicdan** taşır; doğadan alırken ona saygı duyan, yeniden can verirken onu onurlandıran bir tavırla.

Rufus

Elaea

“Extraordinary realism” (olağanüstü gerçekçilik) olarak tanımladığı kendi sanat dili, klasik gerçekliğin sınırlarını zorlar. Gül’ün gerçekliği, yalnızca gözle görülen değil; sezilen, hissedilen, zaman zaman acıtan ya da huzur veren bir gerçekliktir. Bu gerçeklik, hayal ile hakikat arasında bir yerdedir – tıpkı doğa ile insan arasındaki ince çizgi gibi.

Kayıp Ruhlar Ormanı

Waqra

Erçin Gül’ün işleri, sessiz bir çılgılık gibidir. Görünmeyeni görünür kılar, unutulana hatırlatır. Her heykel, hem doğanın hem insanın kırılğan ama dirençli tarafını taşır. Bu sanat, geçmiş akımlardan izler taşır ama onlara sıkışmaz. Kendi yolunu, kendi doğasını yaratır.

YAZI / ŞİİR

“Ölümden sonra ruhunuza ne olacağını düşündüğünüzde, doğumdan önce ruhunuza ne olduğu üzerine de düşünün. Bir yere gitmeyi planlıyorsanız, zaten bir yerden gelmişsinizdir.”

Herakleitos

Sıcak ve karanlık bir iç denizde bir hayat kuruluyor kendiliğinden. Tek bir hücre bölüne bölüne milyarlarca sayıya ulaşıyor ve günün birinde bir kalp atmaya başlıyor. Suyun içinde olmasına rağmen nefes almaya ihtiyaç duymuyor. Annesi onun için gerekli olan oksijeni taşıma işini çoktan yüklenmiş bile. Her gün daha çok büyüyor. Mutlak karanlık, mutlak sessizlik.

Bir bebek kendisini kuşatarak ona bir iç kainat yaratan annesinden, annenin karnının diğer tarafından elini dokunduran babasından, yıldızlardan, elektronlardan, açlıktan ve ölümden habersiz, kendisine özel bir alemde hayat biriktiriyor.

Yaşandığı halde yaşandığı sayılmayan zaman dilimi.

Artık sığamadığımız bir dünyayı terk ederken duyduğumuz acı oksijene düşünce artıyor.

Tümüyle unutarak uyanıyoruz yeni hayata. Ağlayarak geliyoruz dünyaya.

Yine bizim için soluk alan, bizi taşıyan, sevgisini hissettiren, yaşadıklarıyla bizi etkileyen biri var mı, hangi varlığın içinde bekliyoruz?

Bir gün tüm bedenimiz atomlara ayrılıp dönüştüğünde ışığa dönüşerek hangi ışık bedende bekleyeceğiz yeni formumuzda var olmayı, bu döngü nereye kadar sürecek?

Hep unutarak geliyor, unutarak geçiyoruz.

Hatırlamayış ödül gibi aslında. Sonsuz varoluş hatıralarına kim dayanabilir?

Sayısız ölümlerimizden doğuşumuza rağmen yarattığımız zamana tutunmak belki de en büyük hatamız.

Her hayat ölüme borçluysa varlığını, döngüye güvenmekten daha doğru ne olabilir?

Nereye akıyorsa kandan, süte, sütten ışığa doğru akış;

en güzele koşuyor olmalı bu ırmak.

Bir deniz olmalı kavuşmamız gereken.

Deniz hangi denize gebe olursa olsun, dönmeli yıldızlar biriktiren galaksiler karadelikleriyle birlikte.

Çünkü ne varsa ve olacaksa bu alemde hepsi içimizde.

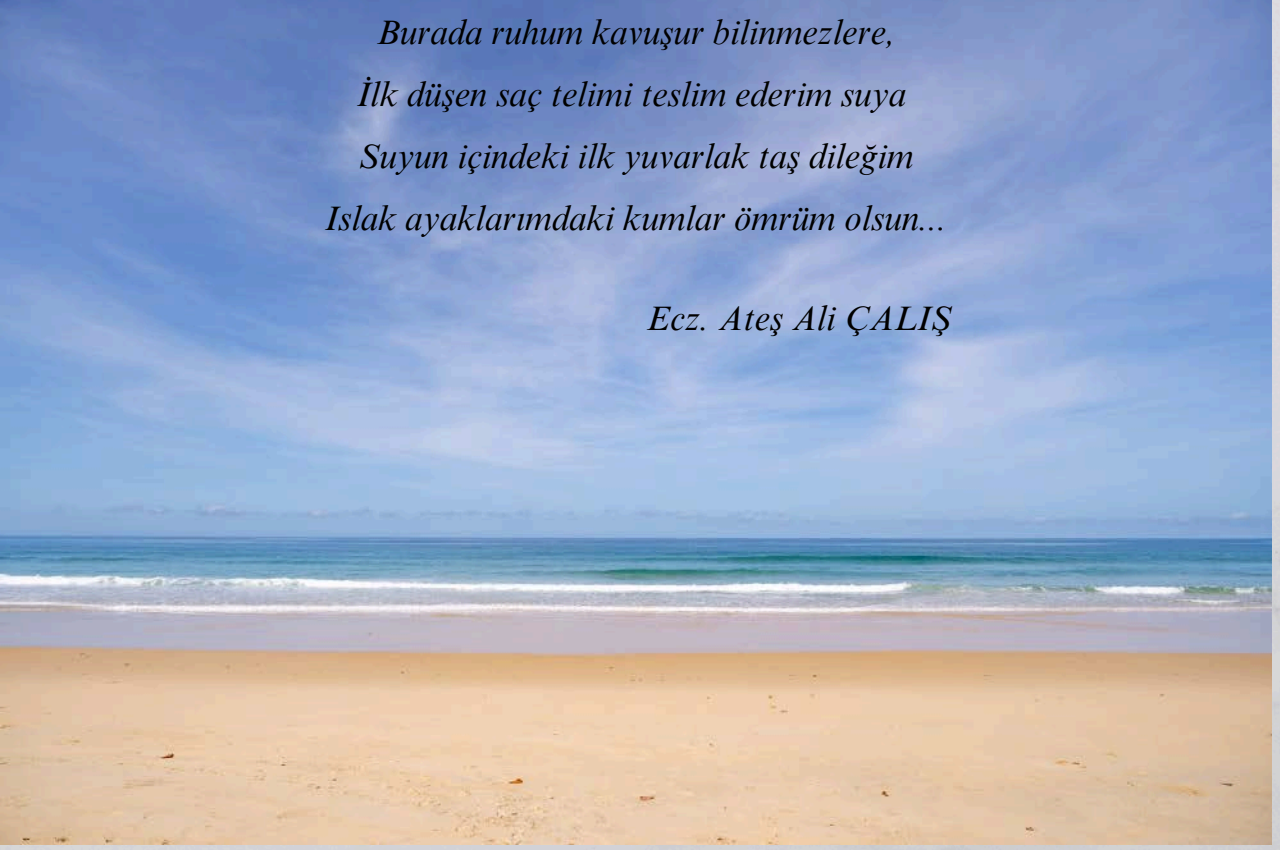
Bildiğimiz tek şey çok iyi gizlenmiş içimizde... Asıl giz içimizdeki sonsuz bilgeliği bilmediğimizde.

Asuman Figen TÜMER

*En büyük huzur anım benim
Kumsalın durgun denizle buluştuğu yer,
Ne beş metre ötesi ne beş metre ilerisi...
Çok çabuk kaybeder insan her şeyi.*

*Burada ruhum kavuşur bilinmezlere,
İlk düşen saç telimi teslim ederim suya
Suyun içindeki ilk yuvarlak taş dileğim
Islak ayaklarımdaki kumlar ömrüm olsun...*

Ecz. Ateş Ali ÇALIŞ

YAŞAMAK İSTİYORUM SENİ

Artık kelimelere, sözcüklere, cümlelere tutunamıyorum

Dolanıp bacaklarına geliyorum diyemiyorum.

Peşinden koşamıyorum.

Kanmak istedikçe ruhuma fısıldayan her söze,

Güvensizlik yaramaz çocuk gibi bozuyor dengemi.

Sevemiyorum boyumdan büyük cümlelerin konuşmasını,

Uçuşan kelimeleri,

Sonu belirsiz üç noktayı, şaşırtan ünlemi,

Kucaklayıp hepsini, hayaller kuramıyorum.

Sarılıp hepsine, okşayarak kucağıma alıp,

Valizime doldurup haydi yollara düşelim diyemiyorum.

Bedenim yaşamak istiyor.

Çok mu zor?

İki ayrı ağacın

Yeni bir sürgün vermesi,

Çiçeğe durması,

Hemhal olması.

Banu DUMAN

20 Temmuz 2025 / 23.30

KENDİME MONOLOG

Yaa geç bu işleri. Artistlik yapma bana. Oğlum, kadın haklı, kabul et işte.

“Eline yüzüne bulaştırmak deyimini yine harika bir performansla gerçekleştirdiğiniz için sizi tebrik eder, size layık olmayan ayın en adam olmazı ödülünü takdim ederiz.”

Her ay nasıl becerip alıyorsun bu ödülü anlamadım gitti. Ben dedim. Doğru. Kendime bakarım, istediğimle konuşurum, özgür bir adamım... Ne taktın şu özgürlük lafına. Sanki özgür değilsin, gitme, gelme, otur, kalk diyen var. Kafan özgür değil senin. Kafan öyle kalabalık ki düşünceler sandalye kapma yarışması yapıyor çalmayan müzik eşliğinde. Ortada bir sandalye olsa bari. Müzik var, duyuyorum, yanılmış olamam. Kalbimin sesi mi? Olabilir. Neşeli mi? Tabi ki hayır. Yakışmaz bize oynak müzik. Ucuz mal giymem birde. Karışık renk sevmem. Az arkadaşımın olması ukalalık dersen, olabilir. Ukalayım. Okumayı severim. Yazmak mı?

Yazarım tabi ne var yazmaya, yapay zekaya söylersin şöyle romantik bir adamın hayatını yazıver, diye. Her şey istediğin gibi oluverir.

Hadi yazsın bakalım kendimle yaptığım romantik olmayan sohbetleri, yazamaz tabi, kendiyle monoloğunu yazan ilk ben olayım bak nasıl meşhur olacağım...

Fazilet KIRTAY

Uzm. Dr. Gülin ELİF

B A H A R K O K U S U

Mayıs ayının ılık bir öğleüstü güneşi Çeşme'deki yazlık evimizin bahçesine altın yaldızlar saçıyordu. Kuşlar ağaçlarda şarkı söylüyor, rüzgâr güllerin, ihlamurun kokusunu birbirine karıştırıyordu. Balkonda annem ve onun okul arkadaşı Ayfer Teyze ile oturuyorduk. Annem sabah uyandığından beri farklıydı. Gözleri ışıltıyor, sırtı dimdik duruyordu.

"Düriye Evcimen'i hatırlıyor musun Ayfer?" diye sordu birden. Ayfer Teyze duraksadı. Annem, "Hani yeşil gözlü, sarı saçlı hasta kız vardı ya," dedi. "Babası da bizim okulun servis şoförüydü. Gripten sonra koşamamaya başlamıştı. Gözümüzün önünde eriyip gitmişti."

Annem anlatırken gözleri doldu. "Çocuklar oyun oynarken o kenarda dururdu. Gider saçlarını örerdim, aynaya bakıp gülümserdi. Onun yeri ayrıydı bende, çok severdim."

En son dışarıdan lise bitirme sınavına girdiğinde görmüş, tanıyamamıştım Düriye'yi. Cılız, yürüyemeyen o hasta kız gitmiş, yerine merdivenleri koşarak çıkan, saçını boyamış, gülümseyen genç bir kadın gelmişti.

Hepimiz Düriye'nin kalp nakliye sağlığına kavuştuğunda çok sevinmiştik ama annemin o günkü sevinci başka bir şeydi. Sabah babası video atmış: Düriye anne olmuş, bebeğiyle televizyona çıkmıştı. Telefonu masaya koydu, videoyu açtı.

Cerrah, ameliyat sırasında yaşananları anlatıyordu. Kalp nakli esnasında akciğer basıncının çok yüksek olduğunu, kızın bu kalple yaşayamayacağını söylemişler. Ya eski kalple kapatacaklar, ya yeni kalbi takıp ölüm riskini göze alacaklardı. Cerrah üçüncü bir yol seçmiş: Kalbe delik açarak basıncı dengelemeye çalışmış. Bu yöntem dünyada ilk kez uygulanmış ve başarılı olmuştu.

Ekranda Düriye bebeğini tutuyordu. Yüzündeki ifade tanıdıktı: "Bunu ben doğurdum, mükemmel bir iş yaptım." O an boğazım düğümlendi. Benim de içimde çocuk büyütme

isteği hep vardı aslında. Ama yetememekten, bir canın bütün sorumluluğunu almaktan korkuyorum. Sevgiye doysun isterim, eksik kalmasın... Ama ya ben eksiksem? Bu yüzden, o bebeği tutarkenki kararlı ve huzurlu hali bana hayranlık verdi. Hayatı boyunca hastalıkla sınanmış birinin, şimdi başka bir cana hayat vermesi... O güç, o cesaret...

Belki de hayatla kurduğu bağ, o minicik kalbin ritmiyle yeniden anlam bulmuştu. Bir annenin çocuğuna duyduğu sevgi, yalnızca büyütme değil; yaşamak için yeniden doğmak gibiydi. Bebeğini kucağında tutarken gözlerindeki ışık, acıların içinden geçmiş birinin huzuruyla parlıyordu. Bazen bir çocuğun varlığı, hayata tutunmak için atılan en sağlam düğüm olabiliyor.

O küçük bebeğin parmakları annesinin boğumlarına sarılırken, Düriye'nin her nefesinde bir yaşam şükürü vardı. Hayatın cam kenarında beklediği yılların ardından, o şimdi en derin yerinden yaşıyordu. Gün doğmadan önce en karanlık zamanı gören biri, şimdi sabahın ilk ışıklarıyla uyanan bebeğini öpüyordu.

"Bir çocuk büyütme, dua gibi dokunur insanın kalbine," derler. İçimden gülümsedim. Ben bu düşünceye katılıyorum ama kendi yolumdan. Çünkü kadın dediğin yalnızca doğurarak değil, düşünerek, üreterek, sevilerek ve sevdirek de çiçek açar. Ruhunu büyütme de bir annelik biçimidir.

Annem torun isteyip sordu:

"Sen anne olmayacak mısın?"

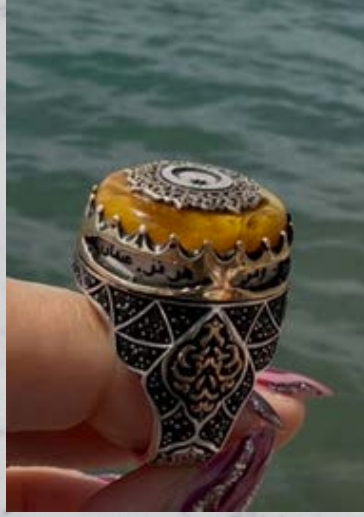
"Sağlıklıyım, olur inşallah," dedim, geçiştirdim.

Belki annelik herkesin yolu değildir; ama bir çocuğun varlığı, kimde varsa orayı çiçeklendirir. Bahar'la birlikte gelen bu bebek, yalnız bir kalbi değil; bir evi, bir sokağı, belki tüm bir geçmişi iyileştirmişti. O minik gülüş, zamanın kurduğu dallara su yürütmüştü.

Hayat bazen bir delik açar kalpte. Ama o delikten umut da sızabilir içeri. Bahar bebek gülümsüyor, yanaklarında güller açıyor.

Belki de gerisi gerçekten lafıgüzaf.

Uzm. Dr. Gülin ELİF

f: Işıl Boyacıoğlu

RESME GAZEL

*Büyüttü gönül denizini hilal
Kaybolup acı oldu lâl*

*Mutluluk mirası misal
Üretti gönül mesel*

*Günlerden sarı mavi kızıl
Beyaz bulutlardan akıyor akıl*

*Sil kendini bozul
Kötülükle flörte dal*

*İşine başla siyah yüklü güzel hammal
Kendini beğenmiş iyilik, karanlığı delmeden iyilik değil*

*Kötülükle tozlanmış açan çiçeğe gel
Masum yeşil, alev alev dillerde yanan masal*

*Anılar ormanı altın düşlerle büyür bil
Yıldızlardan sıçra, ayağına yok engel.*

Işıl BOYACIOĞLU

Bir akşamüzeri denizin maviden laciverte döndüğü saatlerdi. Kıyıdaki kadın, geçmişin anılarıyla sarmalanmış, uzaklardaki bir gemiyi gözlüyordu ve o gemideki denizciyi. Kayalıklar, koylar, dar boğazlar, gece ve gündüz yakamozları, denizin karanlıklarındaki balıklar, deniz kızı efsaneleri, siren kayalıkları zihninde sarmaş dolaş dans ediyordu. Nefesini tutmuş, hafiften dalgalanmaya başlayan denizin şarkısını kulaklarına pelesenk etmişti.

Suskun bir akşam inecekti yine içine.

Rüzgâr, saçlarını dağıtıyor, tuzlu bir nem teninde inceden bir sızı bırakıyordu. Örselenmiş duygularını keskin bir bıçak gibi boğazında duyumsarken güneş, alçak tepelerin arkasına çekilmiş geriye hafif bir pembelik bırakmıştı gökyüzünde.

Yine akşam çöküyordu ve beklenen gemi gelmiyordu.

Bir hayal, bir masal gibiydi tüm yaşananlar, belki de hiç yaşanmamış olanlar.

Denize akşam çöküyordu yavaştan, kadın gözleri bulutlu, vaz geçmişti tüm bekleyişlerinden, özlemlerinden,

bir sevgisi kalmıştı geriye asırlar öncesinden...

Ecz. İlkiz ÇOLAK

11 Temmuz 2025

f: İlkiz Çolak

BUZDAN BETONLAR

*Her sabah gelen sütçümüzle
Masumiyet beyazı girerdi eve
Ve yoğurt çalan annemin
Mayası ısıtırdı bizi*

*Kalaycılar gelirdi bakır yüzlü
Kim bilir nereden nice dertler
Eskimiş kaplar gözlerinde parlar
İşleri biter kaybolurdu izler*

*Kanaryacı Hamdi amca yok artık
Yıktilar dükkânını kuşlar suskun
Sessiz bir boşluk her yan
Mahalle tükendi çelik ve betondan*

*Sayfalarda kaldı toprak kokusu
Geçen zaman hep bir yara
Bir ölü mekânda hepten sessiz
Amlarda yaşıyoruz çaresiz.*

Prof. Dr. Kadri YAMAÇ

VEFASIZ

*Çoktandır gelmiyor o bir çift kumru pencereme
Birbirlerine aşkla söyledikleri şarkıları bıkmazsın dinlemeye
Geceler boyu gökyüzünde ışıltılı parlayan yıldızlar da
bির birer yok oldular neredeyse
Oysa ki gökyüzü yıldızlardan bir şölendi seyre doyulmayan
Hele bir de ay göstermişse yüzünü gecenin arasından
İşte o zaman hüznünler ve acılar saklanır içinde bir köşeye
Mutluluk ve umut alır yerini yüreğinde
Ve sen yeni heyecanlarla başlarsın her güne*

*Bir de bakmışsın ki bir gün,
Kumrular uzaklarda söylemeye başlamış şarkılarını,
Yıldızlar ise yeni semalar bulmuş mutlu etmek için başkalarını
Neden, neden vefasız her şey böyle
Yalnızca insanlar değil, kuşlar, yıldızlar bile
İnsanlar yitik, umutlar kayıp, düşler yerini yorgunluklara bırakmış,
Sen bir başına, içini hüznün kaplamış
Hayat yine seni en zayıf yerinden çaresizlikle snamış.*

*Yrd. Doç. Dr. Meltem ÖZİPEK
Temmuz 2025*

GÖZÜN AYDIN YÂR GELİYOR

*Gece umut ekip sabah hayâl biçenim
Kara taşlarla bağrın delenim
Derdim sır deyip tabip bilmezim
Gözün aydın yâr geliyor...*

*Hasretlerle sinesi yaralım
Sessiz feryadı dağları saranım
Gurbet yolunda yalın ayaklım
Dindir gözün yaşını yâr geliyor...*

*Sabrın Hak'ta oldu kâfi
Dost eyledi sana en safiyi
Kaldır artık şarabını ey sâki
Bakışıyla sarhoş eden yâr geliyor...*

Dr. Murat AYDIN

GERÇEKTİ...

*Yarını belirsiz bir uykunun enkazında güneş doğmadı henüz...
Ayağındaki tozlu terliğe baktı bir yorgun yüzündeki sakalına bir de üzerinde tanımadığı
cekete...*

*Dünden bugüne fırtınanın dibinde gördüğü her şey
Gerçektir...*

*Saklayamadı ölümden tuttuğu eli direndi de
Bulamadı elinden kayıp gideni
Orada kimse var mı? feryadının sessizliği aslında
Gerçektir...*

*Tüm yürekler tırlara doldu yağmur oldu yağdı sararken yaraları
Anladı ki insanlığın temelleri çok daha sağlam enkazdan çıkan tek
Gerçektir...*

*Çılgınlık tükendi derin sessizliğin içine birbirinin yüzüne baktı bir daha baktı anlamsızca
Bir gün yüzleşmeyi bekler acılarla elbet
Sorar birbirine biz ne yaşadık la başlayan o travmanın dili...
İşte o gün sende göreceksin ki yaşamın içine sığdırdığın o fay kırığı
Gerçektir...*

*Şu fani dünyanın acıları türkülerde yaşar dilden dile söylenir durur
Hikayesi yazılamayan o kefensiz yatanlar
Gerçektir...*

*Ecz. Özcan KEKEÇ
26 Mart 2023*

f: Salih Fehmi Katircioğlu

*Fotoğrafçıyız görüntülerle doluyuz
Biraz acılı biraz üzgün
Herkesin o an bu an dediği
Kıvamdayız
Gülerin yangın sesi yoklamalarında
Giderek küllenen ortamlarda
Şairi olmayan şiirler yazıyoruz
Farkındayız her şeyin
İmgelerle konuşuyoruz
Olmasaydı dostlarımız
Olmasaydı bizi en olmayan zamanda fotoğrafa çeken gerçek
Belki de birbirimizden hiç haberimiz olmayacaktı
Uzaklarda yorgun zamanlarda
Kim bilir nasıl belli olmaz dediğimiz anlarda
Karşımıza çıkan greni yüksek siyah beyaz şekilli bir düş
Işık kalkanları gözlerimiz
Düşe merhem oluyor özlemlerimiz
Kim bilir nerde nasıl bilinmez göreceğiz
İmgelerle dolu evrende
Işık lekeleri sebebi ısıdır
O uzun gecelerin
Derde şifa sözlerin
Ağustos bitecek
Eylül sarı açık kahverengi gözleriyle
Bizi süzecek
Kararlıyız
Yan yana kameralarımız
En olumsuz bir Eylül zamanında
Sonbaharın kırık dökük anında
Farkındayız bir elin parmakları kadar kalsak da
O mekanda soyut zamanlardayız
İmgelerin gerçek sahibi
Düşlerin perde gerisi
İngelen rengarenk gerçeklerin
Siyah beyaz düşü
Not düşüyorum
Belki lekeler belki uzun geceler
Emeğin en eylemli haliyle
Fotoğrafa dost çağırmayı bekler.*

Serenad ALTAN

KADER GAYRETE AŞIKTIR

Özledik değil mi hayatı toz pembe görebildiğimiz zamanları? Şimdilerde ise her yer toz duman kaplı sanki ve her birimizin vicdanı, duyguları, algısı yönünü kaybetmiş bir gemi gibi oradan oraya savrulup duruyor. Dünya gittikçe enerjisi daha kötücül bir yere mi dönüşüyor, hem de insan eliyle ne dersiniz?

Yapı olarak ben pesimist bir kişi değilim. Süper optimist olduğum da söylenemez ama değerlendirmelerini dengede yapmaya çalışan bir bireyim. En azından bunun için çabalıyorum. Durum ve olaylara en kötü açıdan bakmamaya gayret ederim fakat ütopyik olumluluklara da sığınmam. Objektif olmaya çalışırım yargı verirken.

"2024 çok kötü geçti bitsin gitsin 2025 gelsin" diyen o kadar çok tanıdığım vardı ki etrafımda, bazen "bu tesadüf olamaz" diye düşünmeden edemedim. Kendi açımdan vasat bir seneydi, biraz da kaygılı. 2025 ise bu ilk 8 ayında hiç "oh" dememize izin vermedi.

Peki sizce 2025 elinde sihirli değneği ile mi çıkagelecekti? Yoksa hepimiz olumlu bakış açılarımızı ve umutlarımızı mı giyinmeliydik üstümüze? Her gelen yeni yıldan umut dilenmek yerine; kendi değer yargılarımızı, düşüncelerimizi ve olaylar karşısındaki tutumlarımızı değiştirmeliyiz? Mucizeler yok değil ama her daim mucize beklemek de rasyonel değil. O halde bizler üzerimize düşeni yapıp, mümkün olan en pozitif, en umutlu, en hakkaniyetli ve en adaletli duygu ve tavırlarımızı takınalım şu andan itibaren. Üzerinde yaşadığımız gezegene saygılı, dili de kalbi de buram buram sevgi kokan insanlar olalım. Hoşgörü anadilimiz olsun. Biz bu çabayı gösterirsek belki, evren de karşılığını mucizeler ile verir bize. Ne de olsa "Kader gayrete aşiktir..."

Serenad ALTAN

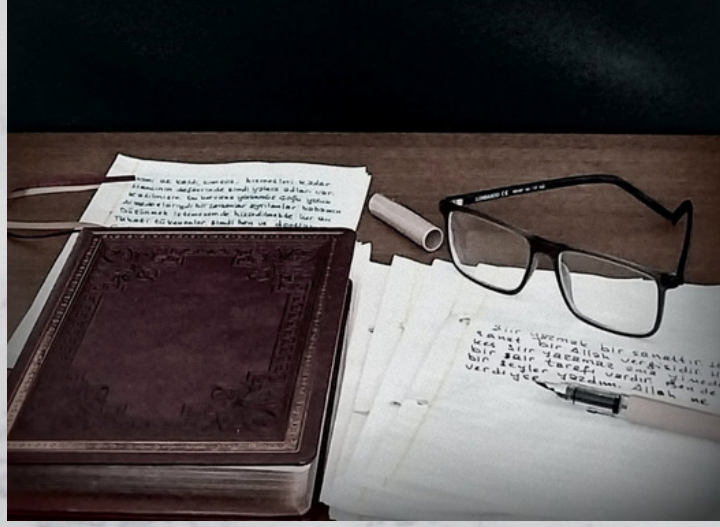
*Kel Hasan nasıl ölürse öyle ölmüştür her şey
ki zaten oldum olası
upuzun bir Şehzadebaşı yangınıdır ruhumuz
acılar şurada oynaşır
kantolar şurada söylenir
ah biraz daha sevilmezse gövdemiz
korkarım ki kalbimiz de kalmaz
tez vakitte bitlenir*

*Peruz Hanım incecik balkonunda dalgın
ben İstanbul seviyorum ellerini
ama hiç utanmadan kimse görmüyor
Mayıstır yavrum
elbette tepeden tırnağa akasyalar
erguvanlar çağıdır
şimdi sana seslensem
şu hâyâl perdesi ardından
belki de dilinde adım hâlâ
Eyüp'te bir bayram sabahıdır*

*Kel Hasan nasıl yaşamışsa öyle yaşamıştır her şey
sözgelimi ben seni Vezneciler'de öpmüşümdür
Süleymaniye'de gök kızılanmıştır
bir kahkaha söyle bana yavrum bir kahkaha
inan ki hüznün böylesinden
tabiat da en az bizim kadar usanmıştır*

*Şamram Hanım'ın gülleri pencere boyunca
yaseminler dolanmıştır saksılarının arasına
bu gece bana gelsen ne olur bu gece
birlikte tuz basardık
İçimizdeki şu büyük
uslanmaz gönül yarasına...*

Tekin DENİZ

f: Meltem Özipek

DOĞANIN YASASI

Doğurdu ölümden korkmayarak
Liyumadı uyuttu.
Ve yemedi yedirdi büyüsün diye
Ömründen harcayarak.
Görmeyen vermi hayvanda olsa
Tavuğun korumak için civcivlerini
Ve eniklerini köpeğin
Nasıl aslan kesildiğini.
Gün geldi,
Civcivler büyüdü, eniklerde
Dövdüler evvela annelerini.
Çocukta büyüdü ve dediki
Anamı ağlatanın ağlatırım anasını.
Tıpkı civcivler ve köpekler gibi
Bozmadı doğanın yasasını
Ve baskelarından evvel
Ağlattı anasını 1970

Yılmaz ALTINOK

Görence E-Dergi katılımcılarından Yrd. Doç. Dr. Meltem Özipek'in babası Ziraat Yüksek Mühendisi ve şair Yılmaz Altınok (1930-2019)'u saygıyla yad ederiz. Sayın Altınok'un el yazısıyla şiirlerini yayımlamaya devam edeceğiz.

TÜRKİYEM

*Türkiyem, ülkem, özvarlığım,
dağlarıyla denizleriyle,
ovaları ormanlarıyla,
Asya'yı Avrupa'ya kilitler
coğrafyası, uygarlığı, insanlarıyla...*

*Güneş her sabah Türkiyem'de
Asya'dan doğar, usul usul
Ağrı dağının doruğunda,
Aydınlatır Anadolu'yu gün boyu
akşamüzeri Ege kıyılarında
yorgun, uykuya yatar serinlerde...*

*bir bisikletim olsa derdim
çıksam Edirne'den yola
Ağrı'ya kadar
köy köy, kasaba kasaba, kent kent
gezsem, dolaşsam,
suyunu içsem
yemişlerini tatsam,
insanlarıyla söyleşsem...*

*suyu, toprağı, Güneşi, Ayı...
kuşu kurdu, börtü böceği
çayırı, çimeni, fundalıkları, ormanları
çağırıyor özlemlerle
yüzyılların yasına tanık,
sevincine ortak...*

*geçmişten geleceğe
zamanı öğüten değirmende
Türkiyemde.....
benden önce gidenlere
selam olsun,
benim bisikletimin de izi kalacak
Anadolu yollarında,
terim Anadolu topraklarını sulayacak...*

OLDU MU

*Yürek parça parça yerinde durmaz
Tilki av peşinde kurnaz mı kurnaz
Sen onsuz oldun da o sensiz olmaz
Kalemi kırıldı gören oldu mu?*

*Sen insan oldun da gönül aldın mı
Acıyan yüreği bir gün sardın mı
Uzakta olana selam saldın mı
Arayan arayana gören oldu mu?*

*Dağlarda yol alır yolcu yolunda
Azığı sırtında derdi kolunda
Anası ağlıyor baba yanında
Gözü olmayanın gözü oldun mu?*

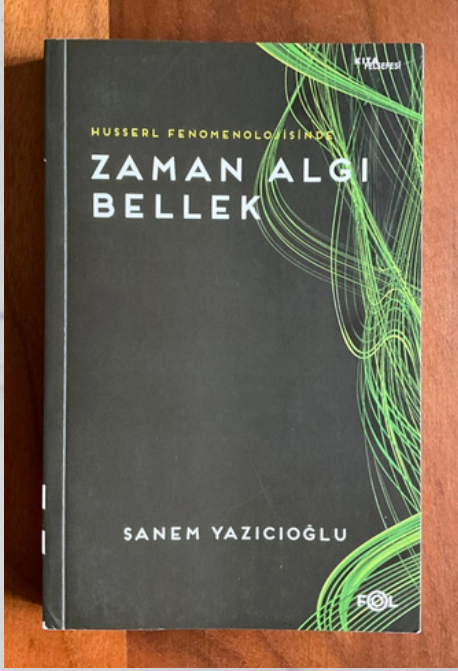
*Şehit gelenlere ağıt yakılır
Oğluna da madalyası takılır
Evin direği de o gün yıkılır
Tabutun ardından sözü oldun mu?*

Zeliha ALTINDAL

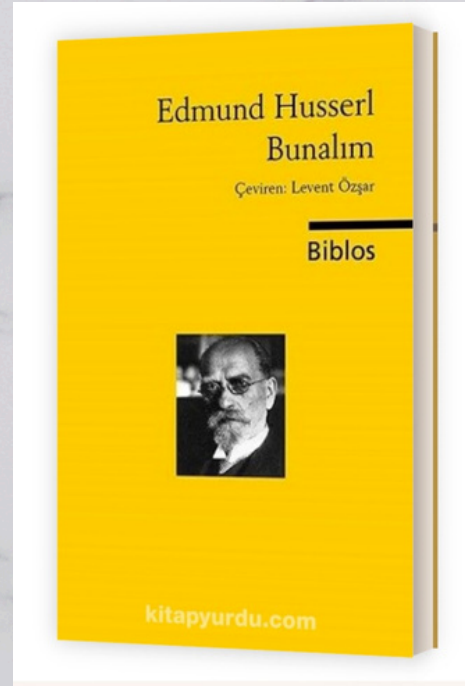
26 Mart 2025 / 02.12

DERGİ, KİTAP, YAZAR

Prof. Dr. Sanem YAZICIOĞLU

Edmund HUSSERL

ANKARA'DA SANAT

<https://lakonser.com/etkinlikler/>
<https://cermodern.org/etkinlikler.html>
<https://csoadaankara.ktb.gov.tr/tr/>
www.kulturyolufestivalleri.com/

SANAT DÜNYASI

- Atatürk'ün, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından NFT formatındaki fotoğrafı tescil belgesi aldı. Bu fotoğraf, dünyada, bir devlet tarafından sanat eseri olarak tescillenen ilk NFT oldu.
- Türkiye Fotoğraf Sanatı Federasyonu (TFSF) tarafından 2024-25 etkinlik yılına fotoğraf sanatçısı Necmettin Külahçı'nın ismi verilmiştir.
- Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği (ÇYDD) tarafından her yıl 10 Nisan Laiklik Günü'nde verilen "Çağdaş Yaşam Cumhuriyet Ödülü"ne bu yıl Prof. Dr. Ioanna Kuçuradi layık görülmüştür.
- Prof. Dr. Ioanna Kuçuradi, 19 Nisan 2024'te Yeni Kuşak Köy Enstitüleri Derneği'nin "Aydınlanma Onur Ödülü"ne layık görülmüştür.
- Prof. Dr. Ioanna Kuçuradi, felsefe ve insan hakları konusundaki çalışmalarıyla Aydın Doğan Vakfı tarafından 2024 yılı "28. Aydın Doğan Ödülü"ne layık görülmüştür.
- II. Uluslararası Gordion Arkeofilm Festivali, 24-27 Eylül 2025 tarihinde düzenlenecektir
- 2024 TFSF Ödülleri Abdullah Sezgin, Agora Kitaplığı, Çerkes Karadağ, Gültekin Çizgen ve Kemal Okul'a TFSF Emek Yıldızı Onur Ödülleri Ahmet Beyhan Özdemir, İbrahim Göksungur, Mehmet Özcan Taras, M.Turgay Bilge, Necip Evlice, Sami Türkay ve Sefa Ulukan'a verilmiştir.
- GÖRENCE Felsefe / Sanat Dergisi Genel Yayın Yönetmeni Prof. Dr. Salih Fehmi Katırcıoğlu, 27 Mayıs 2025 tarihinde Ankara'da Türk Amerikan Derneği'nde "GİZ Sezilmeyenlere Gizemli Yolculuk" adlı fotoğraf sergisi açmıştır.

VEFAT

Fotoğraf Sanatı Kurumu Derneği (FSK) üyesi Vacit Arman (AFIAP) ve FOTOFORUM Yönetim Kurulu Üyesi Orhan Yaylı'yı sonsuzluğa uğurladık. Merhumlara Allah'tan rahmet, ailelerine ve sanat camiasına başsağlığı ve sabır dileriz.

